Marko

Mahubiri Ya Yohana Mbatizaji
(Mathayo 3:1-12; Luka 3:1-8; Yohana 1:19-28)

1 Mwanzo wa Injili ya Yesu Kristo, Mwana wa
Mungu.
2 Kama ilivyoandikwa katika kitabu cha nabii
Isaya:
"Tazama, nitamtuma mjumbe wangu mbele yako,
atakayetengeneza njia mbele yako":
3 "sauti ya mtu aliaye nyikani.
'Itengenezeni njia ya Bwana,
yanyoosheni mapito yake.' "
4 Yohana alikuja, akibatiza huko nyikani, akihubiri ubatizo wa toba kwa ajili ya msamaha wa dhambi.
5 Watu kutoka Uyahudi wote na sehemu zote za Yerusalemu walikuwa wakimwendea. Nao wakaziungama dhambi zao, akawabatiza katika Mto Yordani.
6 Yohana alivaa mavazi yaliyotengenezwa kwa singa za ngamia na mkanda wa ngozi kiunoni mwake. Chakula chake kilikuwa nzige na asali ya mwitu.
7 Naye alihubiri akisema, "Baada yangu atakuja yeye aliye na uwezo kuniliko mimi, ambaye sistahili hata kuinama na kulegeza kamba za viatu vyake.
8 Mimi nawabatiza kwa maji, lakini yeye atawabatiza kwa Roho Mtakatifu."

Ubatizo Wa Yesu
(Mathayo 3:13-17; Luka 3:21-22)

9 Wakati huo Yesu akaja kutoka Nazareti ya
Galilaya, naye akabatizwa na Yohana katika Mto
Yordani.
10 Yesu alipokuwa akitoka ndani ya maji,
aliona mbingu zikifunguka na Roho akishuka juu
yake kama hua.
11 Nayo sauti kutoka mbinguni ikasema,
"Wewe ni Mwanangu mpendwa; nami nimepen-
dezwa nawe sana."

Majaribu Ya Yesu
(Mathayo 4:1-11; Luka 4:1-13)

12 Wakati huo huo, Roho akamwongoza Yesu
kwenda nyikani,
13 naye akawa huko nyikani kwa muda
wa siku arobaini, akijaribiwa na Shetani.
Alikaa na wanyama wa mwituni, nao malaika
wakamhudumia.

Yesu Aanza Kuhubiri

14 Baada ya Yohana kukamatwa na kutiwa
gerezani, Yesu aliingia Galilaya akaanza kuhu-
biri habari njema ya Mungu,
15 akisema, "Wakati umewadia, Ufalme wa
Mungu umekaribia. Tubuni na kuiamini Habari
Njema."

Yesu Awaita Wanafunzi Wanne
(Mathayo 4:12-22; Luka 4:14-15; 5:1-11)

16 Yesu alipokuwa akitembea kando ya Bahari
ya Galilaya, aliwaona Simoni na Andrea nduguye
wakizitupa nyavu zao baharini, kwa kuwa wao
walikuwa wavuvi.

17 Yesu akawaambia, “Njooni, nifuateni nami
nitawafanya mwe wavuvi wa watu.”
18 Mara wakaacha nyavu zao, wakamfuata.
19 Alipokwenda mbele kidogo, akamwona
Yakobo mwana wa Zebedayo na Yohana
nduguye, wakiwa kwenye mashua yao
wakizitengeneza nyavu zao.
20 Papo hapo akawaita, nao wakamwacha
Zebedayo baba yao kwenye mashua pamoja na
watumishi wa kuajiriwa, nao wakamfuata Yesu.

Yesu Amtoa Pepo Mchafu
(Luka 4:31-37)

21 Wakaenda mpaka Kapernaumu. Ilipofika
siku ya Sabato, mara Yesu akaingia sinagogi,
akaanza kufundisha.
22 Watu wakashangaa sana kwa mafundisho
yake, kwa maana aliwafundisha kama yeye aliye
na mamlaka, wala si kama walimu wa sheria.
23 Wakati huo huo katika sinagogi lao palikuwa
na mtu aliyekuwa amepagawa na pepo mchafu,
24 naye akapiga kelele akisema, “Tuna nini
nawe, Yesu wa Nazareti? Je, umekuja ku-
tuangamiza? Ninakujua wewe ni nani. Wewe
ndiwe Aliye Mtakatifu wa Mungu!”
25 Lakini Yesu akamkemea, akamwambia,
“Nyamaza kimya! Nawe umtoke!”
26 Yule pepo mchafu akamtikisatikisa huyo
mtu kwa nguvu, kisha akamtoka akipiga kelele
kwa sauti kubwa.
27 Watu wote wakashangaa, hata wakaulizana
wao kwa wao, “Haya ni mambo gani? Ni
mafundisho mapya, tena yenye mamlaka! Anaa-
muru hata pepo wachafu, nao wanamtii!”

28 Sifa zake zikaanza kuenea haraka katika
eneo lote la karibu na Galilaya.

Yesu Amponya Mama Mkwe Wa Simoni
(Mathayo 8:14-15; Luka 4:38-39)

29 Mara walipotoka katika sinagogi, walik-
wenda pamoja na Yakobo na Yohana hadi nyum-
bani kwa Simoni na Andrea.
30 Mama mkwe wa Simoni alikuwa kitandani,
ana homa, nao wakamweleza Yesu habari zake.
31 Hivyo Yesu akamwendea, akamshika mkono
na kumwinua. Kisha homa ikamwacha, naye
akaanza kuwahudumia.

Yesu Aponya Wengi
(Mathayo 8:16-17; Luka 4:40-41)

32 Jioni ile baada ya jua kutua, watu wakam-
letea Yesu wagonjwa wote na waliopagawa na
pepo wachafu.
33 Mji wote ukakusanyika mbele ya nyumba
hiyo.
34 Yesu akawaponya watu wengi waliokuwa na
magonjwa ya aina mbalimbali. Akawatoa pepo
wachafu wengi, lakini hakuwaacha hao pepo
wachafu waseme, kwa sababu walimjua yeye ni
nani.

Yesu Aenda Galilaya
(Luka 4:42-44)

35 Alfajiri na mapema sana kulipokuwa bado
kuna giza, Yesu akaamka, akaondoka, akaenda
mahali pa faragha ili kuomba.
36 Simoni na wenzake wakaenda kumtafuta,
37 nao walipomwona, wakamwambia, “Kila
mtu anakutafuta!”

38 Yesu akawajibu, “Twendeni mahali pengine
kwenye vijiji jirani, ili niweze kuhubiri huko
pia, kwa sababu hicho ndicho nilichokuja kuk-
ifanya.”
39 Kwa hiyo akazunguka Galilaya kote, ak-
ihubiri katika masinagogi yao na kutoa pepo
wachafu.

Yesu Amtakasa Mwenye Ukoma
(Mathayo 8:1-4; Luka 5:12-16)

40 Mtu mmoja mwenye ukoma alimjia Yesu,
akamwomba akipiga magoti, akamwambia, “Uk-
itaka, waweza kunitakasa.”
41 Yesu, akiwa amejawa na huruma, akany-
oosha mkono wake akamgusa, akamwambia,
“Nataka. Takasika!”
42 Mara ukoma ukamtoka, naye akatakasika.
43 Baada ya Yesu kumwonya vikali, akam-
ruhusu aende zake
44 akimwambia, “Hakikisha humwambii mtu
yeyote habari hizi, bali nenda ukajionyeshe kwa
kuhani, na ukatoe sadaka alizoagiza Mose kwa
utakaso wako, ili kuwa ushuhuda kwao.”
45 Lakini yule mtu akaenda akaanza kutangaza
habari za kuponywa kwake waziwazi. Kwa
hiyo, Yesu hakuweza tena kuingia katika miji
waziwazi lakini alikaa sehemu zisizo na watu.
Hata hivyo watu wakamfuata huko kutoka kila
upande.

2

Yesu Amponya Mtu Aliyepooza
(Mathayo 9:1-8; Luka 5:17-26)

1 Baada ya siku kadhaa Yesu alirudi Kapernaumu, watu wakasikia kwamba amerudi nyumbani.
2 Hivyo watu wengi wakakusanyika kiasi kwamba hapakubaki nafasi yoyote hata mlangoni! Naye akawahubiria Neno.
3 Ndipo baadhi ya watu wakaja wakamletea Yesu mtu aliyepooza, akiwa amebebwa na watu wanne.
4 Kwa kuwa walikuwa hawawezi kumfikisha kwa Yesu kwa ajili ya umati wa watu, walitoboa tundu kwenye paa mahali pale alipokuwa Yesu, wakamshusha yule aliyepooza kwa kitanda alichokuwa amelalia.
5 Yesu alipoiona imani yao, alimwambia yule mtu aliyepooza, "Mwanangu, dhambi zako zimesamehewa."
6 Basi baadhi ya walimu wa sheria waliokuwa wameketi huko wakawaza mioyoni mwao,
7 "Kwa nini mtu huyu anasema hivi? Huyu anakufuru! Ni nani awezaye kusamehe dhambi isipokuwa Mungu peke yake?"
8 Mara moja Yesu akatambua rohoni mwake kile walichokuwa wanawaza mioyoni mwao, naye akawaambia, "Kwa nini mnawaza hivyo mioyoni mwenu?
9 Je, ni lipi lililo rahisi zaidi: kumwambia huyu aliyepooza, 'Umesamehewa dhambi zako,' au kusema, 'Inuka, uchukue mkeka wako, uende'?
10 Lakini ili mpate kujua ya kwamba Mwana wa Adamu anayo mamlaka duniani kusamehe dhambi…" Yesu akamwambia yule aliyepooza,
11 "Nakuambia, inuka, chukua mkeka wako, uende nyumbani kwako."

12 Yule mtu aliyekuwa amepooza akasimama,
akachukua mkeka wake, akatembea machoni
pao wote! Jambo hili likawashangaza wote,
wakamtukuza Mungu, wakisema, "Hatujapata
kuona jambo kama hili kamwe!"

Yesu Amwita Lawi
(Mathayo 9:9-13; Luka 5:27-32)

13 Yesu akaenda tena kandokando ya Bahari ya
Galilaya. Umati mkubwa wa watu ukamfuata,
naye akaanza kuwafundisha.
14 Alipokuwa akitembea, akamwona Lawi
mwana wa Alfayo ameketi forodhani mahali pa
kutoza ushuru, akamwambia, "Nifuate." Lawi
akaondoka, akamfuata Yesu.
15 Yesu alipokuwa akila chakula nyumbani
mwa Lawi, watoza ushuru wengi pamoja na
"wenye dhambi" walikuwa wakila pamoja naye
na wanafunzi wake, kwa maana kulikuwa na
watu wengi waliokuwa wakimfuata.
16 Baadhi ya walimu wa sheria waliokuwa
Mafarisayo walipomwona akila pamoja na wa-
toza ushuru na "wenye dhambi," wakawauliza
wanafunzi wake: "Mbona Yesu anakula pamoja
na watoza ushuru na 'wenye dhambi'?"
17 Yesu aliposikia haya akawaambia, "Watu
wenye afya hawahitaji tabibu, bali walio wag-
onjwa. Sikuja kuwaita wenye haki, bali wenye
dhambi."

Yesu Aulizwa Kuhusu Kufunga
(Mathayo 9:14-17; Luka 5:33-39)

18 Basi wanafunzi wa Yohana pamoja na Ma-
farisayo walikuwa wakifunga. Baadhi ya watu

wakamjia Yesu na kumuuliza, “Mbona wanafunzi wa Yohana na wa Mafarisayo hufunga lakini wanafunzi wako hawafungi?”

19 Yesu akawajibu, “Wageni wa bwana arusi wawezaje kufunga wakati angali pamoja nao? Wakati bwana arusi bado yuko pamoja nao, hawawezi kufunga.

20 Lakini wakati utafika ambapo bwana arusi ataondolewa kwao. Siku hiyo ndipo watakapofunga.

21 “Hakuna mtu ashoneaye kiraka cha nguo mpya kwenye nguo iliyochakaa. Akifanya hivyo, kile kiraka kipya kitachanika kutoka ile nguo iliyochakaa, nayo itachanika zaidi.

22 Wala hakuna mtu awekaye divai mpya kwenye viriba vikuukuu. Akifanya hivyo, ile divai mpya itavipasua hivyo viriba, nayo hiyo divai itamwagika na viriba vitaharibika. Lakini divai mpya huwekwa kwenye viriba vipya.”

Bwana Wa Sabato
(Mathayo 12:1-8; Luka 6:1-5)

23 Siku moja ya Sabato, Yesu pamoja na wanafunzi wake walikuwa wakipita katikati ya mashamba ya nafaka. Walipokuwa wakitembea, wanafunzi wake wakaanza kuvunja masuke.

24 Mafarisayo wakamwambia, “Tazama, mbona wanafanya jambo lisilo halali kufanywa siku ya Sabato?”

25 Yesu akawajibu, “Je, hamjasoma kamwe alivyofanya Daudi wakati yeye na wenzake walikuwa na njaa, wakahitaji chakula?

26 Daudi aliingia katika nyumba ya Mungu,
wakati Abiathari alikuwa kuhani mkuu, akaila
ile mikate iliyowekwa wakfu, ambayo ni ha-
lali kuliwa na makuhani peke yao. Naye pia
akawapa wenzake."
27 Kisha Yesu akawaambia, "Sabato ilifanyika
kwa ajili ya mwanadamu, lakini si mwanadamu
kwa ajili ya Sabato.
28 Hivyo, Mwana wa Adamu ndiye Bwana wa
Sabato."

3

Mtu Aliyepooza Mkono Aponywa
(Mathayo 12:9-14; Luka 6:6-11)

1 Yesu akaingia tena ndani ya sinagogi, na huko
palikuwa na mtu aliyepooza mkono.
2 Wakawa wanamwangalia waone kama atam-
ponya siku ya Sabato, ili wapate sababu ya
kumshtaki.
3 Yesu akamwambia yule mwenye mkono
uliopooza, "Njoo hapa mbele ya watu wote."
4 Kisha Yesu akawauliza, "Je, ni lipi lililo halali
siku ya Sabato: Ni kutenda mema au kutenda
mabaya? Ni kuokoa maisha au kuua?" Lakini
wao wakanyamaza kimya.
5 Yesu akawatazama pande zote kwa hasira,
akahuzunika sana kwa ajili ya ugumu wa mioyo
yao. Akamwambia yule mtu mwenye mkono
uliopooza, "Nyoosha mkono wako." Akauny-
oosha, nao ukaponywa kabisa!
6 Kisha Mafarisayo wakatoka nje, nao
wakaanza kufanya shauri la kumuua Yesu
wakiwa na Maherode.

Umati Wa Watu Wamfuata Yesu

7 Yesu pamoja na wanafunzi wake wakaondoka huko wakaenda baharini, nao umati
mkubwa wa watu kutoka Galilaya ukamfuata.
8 Waliposikia mambo yote aliyokuwa
akiyafanya, umati mkubwa wa watu ukamjia
kutoka Uyahudi, Yerusalemu, Idumaya, na
ng'ambo ya Yordani, pamoja na wale wa sehemu
za karibu na Tiro na Sidoni.
9 Kwa sababu ya umati mkubwa wa watu,
aliwaambia wanafunzi wake waweke tayari
mashua ndogo kwa ajili yake, ili kuwazuia watu
kumsonga.
10 Kwa kuwa alikuwa amewaponya wagonjwa
wengi, wale wenye magonjwa walikuwa wana-
sukumana ili wapate kumgusa.
11 Kila mara pepo wachafu walipomwona,
walianguka chini mbele yake na kupiga kelele
wakisema, "Wewe ndiwe Mwana wa Mungu."
12 Lakini aliwaonya wasimseme yeye ni nani.

Yesu Achagua Mitume Kumi Na Wawili (Mathayo 10:1-4; Luka 6:12-16)

13 Yesu akapanda mlimani na kuwaita wale
aliowataka, nao wakamjia.
14 Akawachagua kumi na wawili, ambao ali-
waita mitume, ili wapate kuwa pamoja naye, na
awatume kwenda kuhubiri
15 na kuwa na mamlaka ya kutoa pepo
wachafu.
16 Hawa ndio wale kumi na wawili aliowach-
agua: Simoni (ambaye alimwita Petro);

17 Yakobo mwana wa Zebedayo, na Yohana
nduguye (ambao aliwaita Boanerge, maana yake
Wana wa Ngurumo);
18 Andrea, Filipo, Bartholomayo, Mathayo,
Tomaso, Yakobo mwana wa Alfayo, Thadayo,
Simoni Mkananayo,
19 na Yuda Iskariote aliyemsaliti Yesu.

Yesu Na Beelzebuli
(Mathayo 12:22-32; Luka 11:14-23; 12:10)

20 Kisha Yesu aliporudi nyumbani, umati wa
watu ukakusanyika tena, kiasi kwamba yeye na
wanafunzi wake hawakuweza kula chakula.
21 Ndugu zake walipopata habari wakaja
ili kumchukua kwa maana watu walikuwa
wakisema, "Amerukwa na akili."
22 Walimu wa sheria walioteremka kutoka
Yerusalemu walisema, "Amepagawa na Beelze-
buli!* Anatoa pepo wachafu kwa kutumia mkuu
wa pepo wachafu!"
23 Basi Yesu akawaita na kuzungumza nao
kwa mifano akasema: "Shetani awezaje kumtoa
Shetani?
24 Kama ufalme ukigawanyika dhidi yake
wenyewe, ufalme huo hauwezi kusimama.
25 Nayo nyumba kama ikigawanyika dhidi
yake yenyewe, nyumba hiyo haiwezi kusimama.
26 Naye Shetani kama akijipinga mwenyewe
na awe amegawanyika, hawezi kusimama bali
mwisho wake umewadia.
27 Hakuna mtu yeyote awezaye kuingia
kwenye nyumba ya mtu mwenye nguvu na

* **3:22** Beelzebuli kwa Kiyunani ni Beelzebubu, yaani mkuu wa pepo wachafu.

kuteka nyara mali zake asipomfunga kwanza
yule mwenye nguvu. Ndipo ataweza kuteka
nyara mali zake.
28 Amin, nawaambia, dhambi zote na maku-
furu yote ya wanadamu watasamehewa.
29 Lakini yeyote anayemkufuru Roho Mtakat-
ifu hatasamehewa kamwe, atakuwa na hatia ya
dhambi ya milele."
30 Yesu alisema hivi kwa sababu walikuwa
wanasema, "Ana pepo mchafu."

Mama Na Ndugu Zake Yesu
(Mathayo 12:46-50; Luka 8:19-21)

31 Kisha wakaja ndugu zake Yesu pamoja na
mama yake. Wakasimama nje, wakamtuma mtu
kumwita.
32 Umati wa watu ulikuwa umeketi kumzun-
guka, nao wakamwambia, "Mama yako na
ndugu zako wako nje, wanakutafuta."
33 Akawauliza, "Mama yangu na ndugu zangu
ni nani?"
34 Kisha akawatazama wale watu waliokuwa
wameketi kumzunguka pande zote, akasema,
"Hawa ndio mama yangu na ndugu zangu.
35 Mtu yeyote anayetenda mapenzi ya Mungu,
huyo ndiye ndugu yangu, na dada yangu na
mama yangu."

4

Mfano Wa Mpanzi
(Mathayo 13:1-9; Luka 8:4-8)

1 Yesu akaanza kufundisha tena kando ya
bahari. Umati wa watu uliokuwa umekusanyika
kumzunguka ulikuwa mkubwa, kiasi kwamba

ilimbidi Yesu aingie kwenye mashua iliyokuwa
baharini na kuketi humo, nao watu wote wa-
likuwa ufuoni mwa bahari.
2 Akawafundisha mambo mengi kwa mifano,
naye katika mafundisho yake akasema:
3 “Sikilizeni! Mpanzi alitoka kwenda kupanda
mbegu zake.
4 Alipokuwa akitawanya mbegu, nyingine zil-
ianguka kando ya njia, nao ndege wakaja na
kuzila.
5 Nyingine zilianguka kwenye ardhi yenye
mwamba isiyo na udongo wa kutosha. Zikaota
haraka, kwa kuwa udongo ulikuwa haba.
6 Lakini jua lilipozidi, mimea ikanyauka na
kukauka kwa kuwa mizizi yake haikuwa na kina.
7 Mbegu nyingine zilianguka kwenye miiba,
nayo miiba hiyo ikakua, ikaisonga hiyo mimea,
hivyo haikutoa mazao.
8 Mbegu nyingine zilianguka kwenye udongo
mzuri, zikaota vizuri na kukua, zikatoa mazao,
moja mara thelathini, nyingine mara sitini, na
nyingine mara mia moja.”
9 Kisha Yesu akasema, “Mwenye masikio ya
kusikia, na asikie.”

Sababu Za Mifano
(Mathayo 13:10-17; Luka 8:9-10)

10 Alipokuwa peke yake, watu waliokuwepo
naye pamoja na wanafunzi wake kumi na wawili
wakamuuliza kuhusu mifano yake.
11 Naye akawaambia, “Ninyi mmepewa kujua
siri ya Ufalme wa Mungu. Lakini kwa wale
walioko nje, kila kitu husemwa kwao kwa mi-
fano,

12 ili,
" 'daima waone lakini wasitambue,
daima wasikie lakini wasielewe;
wasije wakageuka, wakatubu na kusamehewa!' "

Yesu Afafanua Maana Ya Mfano Wa Mbegu (Mathayo 13:18-23; Luka 8:11-15)

13 Kisha Yesu akawauliza, "Hamwelewi maana
ya mfano huu? Basi mtaelewaje mifano
mingine?
14 Yule mpanzi hupanda neno.
15 Hawa ndio wale walio kando ya njia ambako
neno lilipandwa. Walisikiapo neno, Shetani huja
mara na kulinyakua lile neno lililopandwa ndani
yao.
16 Nazo zile mbegu zilizoanguka kwenye
udongo wenye miamba, ni wale wanaolisikia
neno, na mara hulipokea kwa furaha.
17 Lakini kwa kuwa hawana mizizi, wao
hudumu kwa muda mfupi tu. Kisha dhiki au
mateso yanapoinuka kwa ajili ya lile neno, mara
wao huiacha imani.
18 Lakini wengine, kama mbegu iliyopandwa
kwenye miiba, hulisikia lile neno;
19 lakini masumbufu ya maisha haya, na udan-
ganyifu wa mali na tamaa ya mambo mengine
huja na kulisonga lile neno na kulifanya lisizae.
20 Wengine, kama mbegu iliyopandwa kwenye
udongo mzuri, hulisikia lile neno, wakalipokea
na kuzaa mazao. Wao huzaa mara thelathini,
au mara sitini, au mara mia ya mbegu iliy-
opandwa."

Mfano Wa Taa
(Luka 8:16-18)

21 Akawaambia, "Je, taa huwashwa na ku-
funikwa chini ya kikapu au mvunguni mwa
kitanda? Je, haiwashwi na kuwekwa juu ya
kinara chake?
22 Kwa kuwa hakuna kilichofichika ambacho
hakitafunuliwa, wala hakuna jambo lolote la siri
ambalo halitaletwa nuruni.
23 Mwenye masikio ya kusikia, na asikie."

24 Naye akawaambia, "Kuweni waangalifu na
yale mnayosikia. Kipimo kile mpimacho, ndicho
mtakachopimiwa ninyi, hata na zaidi.
25 Kwa maana kila mtu aliye na kitu atapewa
zaidi, naye atakuwa navyo tele. Lakini yule asiye
na kitu, hata kile alicho nacho atanyang'anywa."

Mfano Wa Mbegu Inayoota

26 Pia akawaambia, "Ufalme wa Mungu un-
afanana na mtu apandaye mbegu shambani.
27 Akiisha kuzipanda, usiku na mchana, akiwa
amelala au ameamka, mbegu huota na kukua
pasipo yeye kujua ikuavyo.
28 Udongo huifanya iote kuwa mche, halafu
suke, kisha nafaka kamili kwenye suke.
29 Lakini nafaka inapokuwa imekomaa, mara
mkulima huingia shambani na mundu wa kuvu-
nia, maana mavuno yamekuwa tayari."

Mfano Wa Mbegu Ya Haradali
(Mathayo 13:31-32, 34; Luka 13:18-19)

30 Akawaambia tena, "Tuufananishe Ufalme
wa Mungu na nini? Au tutumie mfano gani ili
kuueleza?

31 Ni kama punje ya haradali, ambayo ni
mbegu ndogo sana kuliko mbegu zote zina-
zopandwa ardhini.
32 Lakini ikishaota, hukua ikawa mmea
mkubwa kuliko yote ya bustanini, ikawa
na matawi makubwa hata ndege wa angani
wanaweza kujenga viota kwenye matawi yake."
33 Kwa mifano mingine mingi kama hii Yesu
alinena nao neno lake, kwa kadiri walivyoweza
kulielewa.
34 Hakusema nao neno lolote pasipo mfano.
Lakini alipokuwa na wanafunzi wake, ali-
wafafanulia kila kitu.

Yesu Atuliza Dhoruba
(Mathayo 8:23-27; Luka 8:22-25)

35 Siku hiyo ilipokaribia jioni, aliwaambia
wanafunzi wake, "Tuvukeni twende mpaka
ng'ambo."
36 Wakauacha ule umati wa watu, na wakam-
chukua vile alivyokuwa kwenye mashua. Pa-
likuwa pia na mashua nyingine nyingi pamoja
naye.
37 Kukawa na dhoruba kali, nayo mawimbi
yakaipiga ile mashua hata ikawa karibu kujaa
maji.
38 Yesu alikuwa katika shetri, akiwa analala
juu ya mto. Wanafunzi wake wakamwamsha,
wakamwambia, "Mwalimu, hujali kama tu-
nazama?"
39 Akaamka, akaukemea ule upepo, akayaam-
bia yale mawimbi, "Uwe kimya! Tulia!" Ule
upepo ukatulia, kukawa shwari kabisa.

40 Yesu akawaambia wanafunzi wake, “Kwa
nini mnaogopa hivyo? Je, bado hamna imani?”
41 Nao wakawa wameogopa sana,
wakaulizana, “Ni nani huyu ambaye hata upepo
na mawimbi vinamtii?”

5

Yesu Amponya Mtu Mwenye Pepo
(Mathayo 8:28-34; Luka 8:26-39)

1 Wakafika upande wa pili wa ziwa wakaingia
katika nchi ya Wagerasi.
2 Yesu alipotoka kwenye mashua, mara mtu
mmoja mwenye pepo mchafu akatoka mak-
aburini akakutana naye.
3 Mtu huyu aliishi makaburini, wala hakuna
aliyeweza kumzuia hata kwa kumfunga miny-
ororo.
4 Kwa kuwa mara kwa mara alikuwa ame-
fungwa minyororo mikononi na miguuni, lakini
akaikata hiyo minyororo na kuzivunja zile pingu
miguuni mwake. Hapakuwa na mtu yeyote
aliyekuwa na nguvu za kumzuia.
5 Usiku na mchana alikuwa makaburini na
milimani, akipiga kelele na kujikatakata kwa
mawe.
6 Alipomwona Yesu kwa mbali, alimkimbilia,
akapiga magoti mbele yake.
7 Akapiga kelele kwa nguvu akisema, “Una nini
nami, Yesu, Mwana wa Mungu Aliye Juu Sana?
Ninakusihi kwa jina la Mungu, usinitese!”
8 Kwa kuwa Yesu alikuwa amemwambia,
“Mtoke mtu huyu, wewe pepo mchafu!”
9 Yesu akamuuliza, “Jina lako ni nani?”

Akamjibu, “Jina langu ni Legioni,* kwa kuwa
tuko wengi.”
10 Akamsihi Yesu sana asiwapeleke nje ya nchi
ile.
11 Palikuwa na kundi kubwa la nguruwe
lililokuwa likilisha karibu kando ya kilima.
12 Wale pepo wachafu wakamsihi Yesu
wakisema, “Tuamuru twende kwenye wale
nguruwe. Turuhusu tuwaingie.”
13 Basi Yesu akawaruhusu, nao wale pepo
wachafu wakatoka, wakawaingia hao nguruwe.
Lile kundi lilikuwa na nguruwe wapatao 2,000,
nao wote wakateremkia gengeni kwa kasi, nao
wakatumbukia ziwani na kuzama.
14 Wale watu waliokuwa wakichunga hao
nguruwe wakakimbilia mjini na vijijini kueleza
yaliyotukia. Watu wakatoka kwenda kuona hayo
yaliyokuwa yametukia.
15 Walipofika kwa Yesu, wakamwona yule mtu
aliyekuwa amepagawa na pepo wachafu legioni
akiwa ameketi hapo, amevaa nguo na mwenye
akili timamu. Wakaogopa.
16 Wale walioyaona mambo hayo wakawaeleza
watu wengine yaliyomtokea yule mtu aliyekuwa
amepagawa na pepo wachafu, na habari za lile
kundi la nguruwe pia.
17 Basi watu wakaanza kumwomba Yesu aon-
doke katika nchi yao.
18 Yesu alipokuwa anaingia kwenye mashua,
yule mtu aliyekuwa amepagawa na pepo
wachafu akamsihi Yesu waende pamoja.

---

* **5:9** Legioni maana yake ni Jeshi.

19 Yesu hakumruhusu, bali alimwambia,
"Nenda nyumbani kwa jamaa yako ukawaeleze
mambo makuu aliyokutendea Bwana, na jinsi
alivyokuhurumia."
20 Yule mtu akaenda zake, akaanza kutangaza
katika Dekapoli mambo makuu Yesu aliyomten-
dea. Nao watu wote wakastaajabu.

Mwanamke Aponywa
(Mathayo 9:18-26; Luka 8:40-56)

21 Yesu alipokwisha kuvuka tena na kufika
ng'ambo, umati mkubwa wa watu ukamzunguka
yeye akiwa hapo kando ya bahari.
22 Kisha mmoja wa viongozi wa sinagogi
aliyeitwa Yairo akafika pale. Naye alipomwona
Yesu, akapiga magoti miguuni pake,
23 akamsihi akisema, "Binti yangu mdogo ni
mgonjwa mahututi. Tafadhali nakusihi, njoo
uweke mikono yako juu yake ili apate kupona,
naye atakuwa hai."
24 Hivyo Yesu akaenda pamoja naye.

Umati mkubwa wa watu ukamfuata, nao watu
wakawa wanamsonga.
25 Hapo palikuwa na mwanamke aliyekuwa
amesumbuliwa na tatizo la kutokwa damu kwa
miaka kumi na miwili.
26 Mwanamke huyu alikuwa ameteseka sana
kwa mikono ya matabibu wengi, na kutumia
kila kitu alichokuwa nacho. Lakini badala ya
kupona, hali yake ilizidi kuwa mbaya.
27 Alikuwa amesikia habari za Yesu, naye
akaja kwa nyuma yake kwenye umati wa watu,
akaligusa vazi lake,

28 kwa maana alisema moyoni mwake, “Kama
nikiweza kuligusa vazi lake tu, nitaponywa.”
29 Mara kutoka damu kwake kukakoma, naye
akajisikia mwilini mwake amepona kabisa.
30 Ghafula Yesu akatambua kuwa nguvu
zimemtoka. Akaugeukia ule umati wa watu na
kuuliza, “Ni nani aliyegusa mavazi yangu?”
31 Wanafunzi wake wakamjibu, “Unaona jinsi
umati wa watu unavyokusonga. Wawezaje
kuuliza, ‘Ni nani aliyenigusa?’ ”
32 Lakini Yesu akaangalia pande zote ili aone
ni nani aliyemgusa.
33 Yule mwanamke, akijua kilichomtokea,
akaja, akaanguka miguuni pake akitetemeka
kwa hofu, akamweleza ukweli wote.
34 Yesu akamwambia, “Binti, imani yako
imekuponya. Nenda kwa amani, upone kabisa
ugonjwa wako.”

Yesu Amfufua Binti Yairo

35 Alipokuwa bado anaongea, watu wakafika
kutoka nyumbani kwa Yairo. Wakamwambia,
“Binti yako amekufa. Kwa nini kuendelea kum-
sumbua Mwalimu?”
36 Aliposikia hayo waliyosema, Yesu
akamwambia huyo kiongozi wa sinagogi,
“Usiogope. Amini tu.”
37 Hakumruhusu mtu mwingine yeyote amfu-
ate isipokuwa Petro, Yakobo na Yohana, nduguye
Yakobo.
38 Walipofika nyumbani kwa yule kiongozi wa
sinagogi, Yesu akaona ghasia, watu wakilia na
kuomboleza kwa sauti kubwa.

39 Alipokwisha kuingia ndani, akawaambia,
“Kwa nini mnafanya ghasia na kulia? Mtoto
hajafa, bali amelala tu.”
40 Wale watu wakamcheka kwa dharau.
Lakini yeye akawatoa wote nje, akawachukua
baba na mama wa yule mtoto, pamoja na wale
wanafunzi aliokuwa nao. Wakaingia ndani
mpaka pale alipokuwa yule mtoto.
41 Akamshika mtoto mkono, akamwambia,
“Talitha koum!”† (maana yake ni, “Msichana,
nakuambia: amka!”)
42 Mara yule msichana akasimama, akaanza
kutembea (alikuwa na umri wa miaka kumi na
miwili). Walipoona haya, wakastaajabu sana.
43 Yesu akawaagiza kwa ukali wasimweleze
mtu yeyote jambo hilo, naye akawaambia
wampe yule msichana chakula.

6

Nabii Hana Heshima Kwao
(Mathayo 13:53-58; Luka 4:16-30)

1 Yesu akaondoka huko na kwenda mji wa
kwao, akiwa amefuatana na wanafunzi wake.
2 Ilipofika siku ya Sabato, akaanza ku-
fundisha katika sinagogi, na wengi waliomsikia
wakashangaa.
Nao wakauliza, “Mtu huyu ameyapata wapi
mambo haya yote? Tazama ni hekima ya namna
gani hii aliyopewa? Tazama matendo ya miujiza
ayafanyayo kwa mikono yake!

† **5:41** Talitha koum ni lugha ya Kiaramu.

3 Huyu si yule seremala, mwana wa Maria? Na
ndugu zake si Yakobo, Yose,* Yuda na Simoni?
Dada zake wote si tuko nao hapa kwetu?” Nao
wakachukizwa sana kwa ajili yake, wakakataa
kumwamini.
4 Yesu akawaambia, “Nabii hakosi heshima
isipokuwa katika mji wake mwenyewe, na mion-
goni mwa jamaa na ndugu zake, na nyumbani
kwake.”
5 Hakufanya miujiza yoyote huko isipokuwa
kuweka mikono yake juu ya wagonjwa
wachache na kuwaponya.
6 Naye akashangazwa sana kwa jinsi wa-
sivyokuwa na imani.

Yesu Awatuma Wale Kumi Na Wawili (Mathayo 10:5-15; Luka 9:1-6)

Kisha Yesu akawa anakwenda kutoka kijiji
kimoja hadi kingine akifundisha.
7 Akawaita wale kumi na wawili, akawatuma
wawili wawili, na kuwapa mamlaka kutoa pepo
wachafu.
8 Akawaagiza akisema, “Msichukue chochote
kwa ajili ya safari isipokuwa fimbo tu.
Msichukue mkate, wala mkoba, wala fedha
kwenye mikanda yenu.
9 Vaeni viatu, lakini msivae nguo ya ziada.”
10 Akawaambia, “Mkiingia kwenye nyumba
yoyote, kaeni humo hadi mtakapoondoka katika
mji huo.
11 Kama mahali popote hawatawakaribisha
wala kuwasikiliza, mtakapoondoka huko,

---

* **6:3** Yosefu kwa Kiyunani ni Joses.

kung'uteni mavumbi kutoka kwenye miguu yenu ili kuwa ushuhuda dhidi yao."

12 Kwa hiyo wakatoka na kuhubiri kwamba inawapasa watu kutubu na kuacha dhambi.
13 Wakatoa pepo wachafu wengi, wakawapaka wagonjwa wengi mafuta na kuwaponya.

Yohana Mbatizaji Akatwa Kichwa (Mathayo 14:1-12; Luka 9:7-9)

14 Mfalme Herode akasikia habari hizi, kwa maana jina la Yesu lilikuwa limejulikana sana. Watu wengine walikuwa wakisema, "Yohana Mbatizaji amefufuliwa kutoka kwa wafu, ndiyo sababu nguvu za kutenda miujiza zinafanya kazi ndani yake."

15 Wengine wakasema, "Yeye ni Eliya."

Nao wengine wakasema, "Yeye ni nabii, kama mmojawapo wa wale manabii wa zamani."

16 Lakini Herode aliposikia habari hizi, akasema, "Huyo ni Yohana Mbatizaji, niliyemkata kichwa, amefufuliwa kutoka kwa wafu!"
17 Kwa kuwa Herode alikuwa ameagiza kwamba Yohana Mbatizaji akamatwe, afungwe na kutiwa gerezani. Alifanya hivi kwa sababu ya Herodia, mke wa Filipo, ndugu yake, ambaye Herode alikuwa amemwoa.
18 Yohana alikuwa amemwambia Herode, "Si halali kwako kuwa na mke wa ndugu yako."
19 Kwa hiyo Herodia alikuwa amemwekea Yohana kinyongo akataka kumuua. Lakini hakuweza,

20 kwa sababu Herode alimwogopa Yohana akijua kwamba ni mtu mwenye haki na mtakatifu, hivyo akamlinda. Herode alifadhaika sana alipomsikia Yohana, lakini bado alipenda kumsikiliza.

21 Mfalme Herode alifanya karamu kubwa wakati wa sikukuu ya kuzaliwa kwake. Akawaalika maafisa wake wakuu, majemadari wa jeshi na watu mashuhuri wa Galilaya. Hatimaye Herodia alipata wasaa aliokuwa akiutafuta.

22 Binti yake Herodia alipoingia na kucheza, akamfurahisha Herode pamoja na wageni wake walioalikwa chakulani.

Mfalme Herode akamwambia yule binti, “Niombe kitu chochote utakacho, nami nitakupa.”

23 Tena akamwahidi kwa kiapo, akamwambia, “Chochote utakachoomba nitakupa, hata kama ni nusu ya ufalme wangu.”

24 Yule binti akatoka nje, akaenda kumuuliza mama yake, “Niombe nini?”

Mama yake akamjibu, “Omba kichwa cha Yohana Mbatizaji.”

25 Yule binti akarudi haraka kwa mfalme, akamwambia, “Nataka unipe sasa hivi kichwa cha Yohana Mbatizaji kwenye sinia.”

26 Mfalme akasikitika sana, lakini kwa sababu alikuwa ameapa viapo mbele ya wageni wake, hakutaka kumkatalia.

27 Mara mfalme akatuma askari mmojawapo wa walinzi wake kukileta kichwa cha Yohana. Akaenda na kumkata Yohana kichwa humo gerezani,

28 akakileta kichwa chake kwenye sinia na
kumpa yule msichana, naye yule msichana
akampa mama yake.
29 Wanafunzi wa Yohana walipopata habari
hizi, wakaja na kuuchukua mwili wake,
wakauzika kaburini.

Yesu Awalisha Wanaume 5,000
(Mathayo 14:13-21; Luka 9:10-17; Yohana 6:1-14)

30 Wale mitume wakakusanyika kwa Yesu
na kumpa taarifa ya mambo yote waliyokuwa
wamefanya na kufundisha.
31 Basi kwa kuwa watu wengi mno walikuwa
wakija na kutoka, hata wakawa hawana nafasi
ya kula, Yesu akawaambia wanafunzi wake,
"Twendeni peke yetu mahali pa faragha, mpate
kupumzika."
32 Hivyo wakaondoka kwa mashua peke yao,
wakaenda mahali pasipo na watu.
33 Lakini watu wengi waliowaona wakion-
doka, wakawatambua, nao wakaenda haraka
kwa miguu kutoka miji yote, nao wakatangulia
kufika.
34 Yesu alipofika kando ya bahari, aliona maku-
tano makubwa ya watu, akawahurumia kwa
maana walikuwa kama kondoo wasiokuwa na
mchungaji. Kwa hiyo akaanza kuwafundisha
mambo mengi.
35 Mchana ulipokuwa umeendelea sana, wana-
funzi wake walienda kwake, wakamwambia,
"Mahali hapa ni nyikani, nazo saa zimekwenda
sana.

36 Waage watu ili waende mashambani na
vijijini jirani, wakajinunulie chakula.”
37 Lakini Yesu akawajibu, “Ninyi wapeni
chakula.”
Wakamwambia, “Je, twende tukanunue
mikate ya dinari 200† ili tuwape watu hawa
wale?”
38 Akawauliza, “Kuna mikate mingapi? Nen-
deni mkaangalie.”
Walipokwisha kujua wakarudi,
wakamwambia, “Kuna mikate mitano na samaki
wawili.”
39 Kisha Yesu akawaamuru wawaketishe watu
makundi makundi kwenye majani,
40 nao wakaketi kwenye makundi ya watu mia
mia na wengine hamsini hamsini.
41 Yesu akaichukua ile mikate mitano na wale
samaki wawili, akainua macho yake akatazama
mbinguni, akavibariki na kuimega ile mikate.
Kisha akawapa wanafunzi wake ili wawagawie
wale watu wote. Pia akawagawia wote wale
samaki wawili.
42 Watu wote wakala, wakashiba.
43 Nao wanafunzi wake wakakusanya vipande
vilivyosalia vya mikate na samaki, wakajaza
vikapu kumi na viwili.
44 Idadi ya wanaume waliokula walikuwa
5,000.

Yesu Atembea Juu Ya Maji
(Mathayo 14:22-33; Yohana 6:15-21)

---

† **6:37** Dinari moja ilikuwa kama mshahara wa kibarua wa siku moja; hivyo dinari 200 ni sawa na mshahara wa siku 200.

45 Mara Yesu akawaambia wanafunzi wake
waingie kwenye mashua watangulie kwenda
Bethsaida, wakati yeye alikuwa akiwaaga wale
makutano.
46 Baada ya kuwaaga wale watu, akaenda
mlimani kuomba.

47 Ilipofika jioni, ile mashua ilikuwa imefika
katikati ya bahari, na Yesu alikuwa peke yake
katika nchi kavu.
48 Akawaona wanafunzi wake wanahangaika
na kupiga makasia kwa nguvu, kwa sababu
upepo ulikuwa wa mbisho. Wakati wa zamu ya
nne ya usiku, Yesu akawaendea wanafunzi wake,
akiwa anatembea juu ya maji. Alikuwa karibu
kuwapita,
49 lakini walipomwona akitembea juu ya maji,
wakadhani ni mzimu. Wakapiga yowe,
50 kwa sababu wote walipomwona waliogopa.

Mara Yesu akasema nao, akawaambia, “Jipeni
moyo! Ni mimi. Msiogope!”
51 Akapanda ndani ya mashua nao, na ule
upepo ukakoma! Wakashangaa kabisa,
52 kwa kuwa walikuwa hawajaelewa kuhusu
ile mikate. Mioyo yao ilikuwa migumu.

53 Walipokwisha kuvuka, wakafika nchi ya
Genesareti, wakatia nanga.
54 Mara waliposhuka kutoka mashua yao, watu
wakamtambua Yesu.
55 Wakaenda katika vijiji vyote upesi,
wakawabeba wagonjwa kwenye mikeka ili
kuwapeleka mahali popote waliposikia kuwa
Yesu yupo.

56 Kila mahali Yesu alipokwenda, iwe vijijini, mijini au mashambani, watu waliwaweka
wagonjwa wao masokoni. Wakamwomba
awaruhusu hao wagonjwa waguse japo upindo
wa vazi lake. Nao wote waliomgusa waliponywa.

7

Kilicho Safi Na Kilicho Najisi
(Mathayo 15:1-20)

1 Mafarisayo na baadhi ya walimu wa sheria waliokuwa wametoka Yerusalemu wakakusanyika mbele ya Yesu.
2 Wakawaona baadhi ya wanafunzi wake wakila chakula kwa mikono iliyo najisi, yaani, bila
kunawa kama ilivyotakiwa na sheria ya dini ya
Wayahudi.
3 (Kwa kuwa Mafarisayo na Wayahudi wote
hawali chakula pasipo kunawa kwa kufuata
desturi za wazee wao.
4 Wanapotoka sokoni hawawezi kula pasipo
kunawa. Pia kuna desturi nyingine nyingi
wanazofuata kama vile jinsi ya kuosha vikombe,
vyungu na vyombo vya shaba.)
5 Kwa hiyo wale Mafarisayo na walimu wa
sheria wakamuuliza Yesu, "Mbona wanafunzi
wako hawafuati desturi za wazee, na badala
yake wanakula kwa mikono najisi?"
6 Yesu akawajibu, "Nabii Isaya alisema ukweli
alipotabiri juu yenu, ninyi wanafiki. Kama
ilivyoandikwa:
" 'Watu hawa huniheshimu kwa midomo yao,
lakini mioyo yao iko mbali nami.
7 Huniabudu bure,

nayo mafundisho yao ni maagizo ya
wanadamu tu.’
8 Ninyi mmeziacha amri za Mungu na kushika
desturi za watu.”
9 Naye akawaambia, “Ninyi mnayo njia nzuri
ya kukataa amri za Mungu ili mpate kuyashika
mapokeo yenu!
10 Kwa mfano, Mose alisema, ‘Waheshimu
baba yako na mama yako,’ na, ‘Yeyote am-
tukanaye baba yake au mama yake, na auawe.’
11 Lakini ninyi mwafundisha kwamba mtu
akimwambia baba yake au mama yake, ‘Kile am-
bacho ningeweza kukusaidia ni Korbani’ (yaani
kimewekwa wakfu kwa Mungu),
12 basi hawajibiki tena kumsaidia baba yake au
mama yake.
13 Kwa njia hiyo ninyi mnabatilisha neno la
Mungu kwa mapokeo yenu mliyojiwekea. Nanyi
mnafanya mambo mengi ya aina hiyo.”
14 Yesu akaita tena ule umati wa watu,
akawaambia, “Nisikilizeni, kila mmoja wenu na
mwelewe jambo hili.
15 Hakuna kitu kinachomwingia mtu kimtia-
cho unajisi, lakini kile kimtokacho ndicho kim-
tiacho unajisi. [
16 Kama mtu yeyote ana masikio ya kusikia na
asikie.]”
17 Akiisha kuuacha ule umati wa watu na
kuingia ndani, wanafunzi wake wakamuuliza
maana ya mfano ule.
18 Akawajibu, “Je, hata nanyi hamwelewi? Je,
hamfahamu kwamba kitu kimwingiacho mtu
hakimtii unajisi?

19 Mtu akila kitu hakiingii moyoni mwake bali
tumboni, na baadaye hutolewa nje ya mwili
wake." (Kwa kusema hivi, Yesu alivihalalisha
vyakula vyote kuwa ni "safi.")
20 Akaendelea kusema, "Kile kimtokacho mtu
ndicho kimtiacho unajisi.
21 Kwa maana kutoka ndani ya moyo wa mtu
hutoka mawazo mabaya, uasherati, wizi, uuaji,
uzinzi,
22 tamaa mbaya, uovu, udanganyifu, ufisadi,
wivu, matukano, kiburi na upumbavu.
23 Maovu haya yote hutoka ndani ya mtu, nayo
ndiyo yamtiayo mtu unajisi."

Imani Ya Mwanamke Msirofoinike (Mathayo 15:21-28)

24 Ndipo Yesu akaondoka hapo akaenda se-
hemu za Tiro. Akaingia katika nyumba moja,
naye hakutaka mtu yeyote ajue kwamba yuko
humo. Lakini hakuweza kujificha.
25 Mara mwanamke mmoja, ambaye binti yake
mdogo alikuwa na pepo mchafu, akaja na kumpi-
gia magoti miguuni pake.
26 Basi huyo mwanamke alikuwa Myunani,
aliyezaliwa Foinike ya Siria.* Akamsihi Yesu
amtoe binti yake huyo pepo mchafu.
27 Yesu akamwambia, "Waache watoto
washibe kwanza, kwa maana si vyema
kuchukua chakula cha watoto na kuwatupia
mbwa."

---

* **7:26** Kulikuwa na Foinike ya Siria (ndio Shamu) na Foinike ya Libya.

28 Lakini yule mwanamke akamjibu, “Bwana,
hata mbwa walio chini ya meza hula makombo
ya chakula cha watoto.”
29 Ndipo Yesu akamjibu, “Kwa sababu ya jibu
lako, nenda zako nyumbani; yule pepo mchafu
amemtoka binti yako.”
30 Akaenda zake nyumbani akamkuta binti
yake amelala kitandani, yule pepo mchafu akiwa
amemtoka.

Yesu Amponya Mtu Aliyekuwa Kiziwi Na Bubu

31 Kisha Yesu akaondoka sehemu za Tiro,
akapita katikati ya Sidoni, hadi Bahari ya
Galilaya na kuingia eneo la Dekapoli.
32 Huko, watu wakamletea Yesu mtu mmoja
kiziwi, ambaye pia alikuwa na kigugumizi,
wakamwomba aweke mkono wake juu ya huyo
mtu na amponye.
33 Baadaye Yesu akampeleka yule kiziwi
kando mbali na watu, Yesu akatia vidole vyake
masikioni mwa yule mtu. Kisha akatema mate
na kuugusa ulimi wa yule mtu.
34 Ndipo Yesu akatazama mbinguni, akavuta
hewa ndani kwa nguvu akamwambia, *“Efatha!”*
(yaani, “Funguka!”)
35 Mara masikio yake yakafunguka na ulimi
wake ukaachiliwa, akaanza kuongea sawasawa.
36 Yesu akawaamuru wasimwambie mtu yey-
ote habari hizi. Lakini kadiri alivyowazuia,
ndivyo walivyozidi kutangaza kwa bidii.
37 Walistaajabu mno. Wakasema, “Amefanya
mambo yote vizuri mno! Amewawezesha viziwi
wasikie na bubu waseme!”

8

Yesu Alisha Wanaume 4,000
(Mathayo 15:32-39)

1 Katika siku hizo, umati mkubwa wa watu
ulikusanyika tena. Kwa kuwa walikuwa
hawana chakula, Yesu akawaita wanafunzi wake
akawaambia,
2 "Ninauhurumia huu umati wa watu, kwa
sababu sasa wamekuwa nami kwa muda wa siku
tatu na hawana chakula.
3 Nikiwaaga waende nyumbani bila kula,
watazimia njiani kwa sababu baadhi yao wame-
toka mbali."
4 Wanafunzi wake wakamjibu, "Lakini hapa
nyikani tutapata wapi mikate ya kutosha kuwal-
isha?"
5 Yesu akawauliza, "Mna mikate mingapi?"
Wakajibu, "Tuna mikate saba."
6 Akawaambia watu waketi chini. Akiisha
kuichukua mikate saba na kushukuru, akaimega
na kuwapa wanafunzi wake ili wawagawie watu.
Wanafunzi wake wakafanya hivyo.
7 Walikuwa pia na visamaki vichache, Yesu
akavibariki, akawaamuru wanafunzi wake
wawagawie watu.
8 Wale watu walikula na kutosheka. Baadaye
wanafunzi wakakusanya vipande vilivyosalia,
wakajaza vikapu saba.
9 Watu waliokula walikuwa wapata 4,000. Aki-
isha kuwaaga,
10 aliingia kwenye mashua pamoja na wana-
funzi wake, akaenda sehemu za Dalmanutha.

Mafarisayo Waomba Ishara (Mathayo 12:38-42; 16:1-4)

11 Mafarisayo wakaja, wakaanza kumhoji Yesu.
Ili kumtega, wakamwomba awaonyeshe ishara
kutoka mbinguni.
12 Akahuzunika moyoni, akawaambia, "Kwa
nini kizazi hiki kinataka ishara? Amin nawaam-
bieni, hakitapewa ishara yoyote."
13 Kisha akawaacha, akarudi kwenye mashua,
akavuka hadi ng'ambo.

Chachu Ya Mafarisayo Na Ya Herode (Mathayo 16:5-12)

14 Wanafunzi walikuwa wamesahau kuchukua
mikate ya kutosha. Walikuwa na mkate mmoja
tu kwenye mashua.
15 Yesu akawaonya: "Jihadharini na chachu ya
Mafarisayo na ya Herode."
16 Wakajadiliana wao kwa wao, na kusema,
"Anasema hivi kwa sababu hatukuleta mikate."
17 Yesu, akifahamu majadiliano yao,
akawauliza: "Mbona mnajadiliana kuhusu
kutokuwa na mikate? Je, bado hamtambui
wala hamwelewi? Je, mbona mioyo yenu ni
migumu kiasi hicho?
18 Je, mna macho lakini mnashindwa kuona,
na mna masikio lakini mnashindwa kusikia? Je,
hamkumbuki?
19 Nilipoimega ile mikate mitano kuwalisha
watu 5,000, mlikusanya vikapu vingapi vilivyo-
jaa vya masazo?"
Wakamjibu, "Kumi na viwili."

20 “Je, nilipoimega ile mikate saba kuwalisha watu 4,000, mlikusanya vikapu vingapi vilivyojaa vya masazo?”
Wakamjibu, “Saba.”
21 Ndipo akawauliza, “Je, bado hamwelewi?”

Yesu Amponya Kipofu Huko Bethsaida

22 Wakafika Bethsaida na baadhi ya watu wakamleta mtu mmoja kipofu wakamsihi Yesu amguse.
23 Yesu akamshika mkono huyo kipofu akampeleka nje ya kijiji. Baada ya kuyatemea mate macho ya yule kipofu na kumwekea mikono, Yesu akamuuliza, “Unaona chochote?”
24 Yule kipofu akaangalia, akasema, “Ninaona watu, wanaonekana kama miti inayotembea.”
25 Yesu akamwekea tena mikono machoni. Kisha macho yake yakafunguka, kuona kwake kukarejea naye akaona kila kitu dhahiri.
26 Yesu akamuaga aende nyumbani kwake, akimwambia, “Hata kijijini usiingie.”

Petro Amkiri Yesu Kuwa Ndiye Kristo (Mathayo 16:13-20; Luka 9:18-21)

27 Yesu na wanafunzi wake wakaondoka kwenda katika vijiji vya Kaisaria-Filipi. Walipokuwa njiani, Yesu akawauliza, “Watu husema mimi ni nani?”
28 Wakamjibu, “Baadhi husema wewe ni Yohana Mbatizaji, wengine husema ni Eliya, na bado wengine husema wewe ni mmojawapo wa manabii.”
29 Akawauliza, “Je, ninyi mnasema mimi ni nani?”

Petro akajibu, “Wewe ndiwe Kristo.”*
30 Yesu akawaonya wasimwambie mtu yeyote
habari zake.

Yesu Atabiri Kifo Chake
(Mathayo 16:21-28; Luka 9:22-27)

31 Ndipo akaanza kuwafundisha wanafunzi
wake kuwa Mwana wa Adamu lazima atapata
mateso mengi na kukataliwa na wazee, viongozi
wa makuhani, na walimu wa sheria, na kwamba
itampasa auawe lakini baada ya siku tatu afu-
fuke.
32 Aliyasema haya waziwazi, ndipo Petro
akamchukua kando na akaanza kumkemea.
33 Lakini Yesu alipogeuka na kuwaangalia
wanafunzi wake, akamkemea Petro. Akasema,
“Rudi nyuma yangu, Shetani! Moyo wako
hauwazi yaliyo ya Mungu, bali ya wanadamu.”
34 Ndipo akauita ule umati wa watu pamoja
na wanafunzi wake, akasema, “Mtu yeyote ak-
itaka kunifuata, ni lazima ajikane mwenyewe,
auchukue msalaba wake, anifuate.
35 Kwa maana yeyote anayetaka kuyaokoa
maisha yake atayapoteza, lakini yeyote
atakayeyapoteza maisha yake kwa ajili yangu
na kwa ajili ya Injili atayaokoa.
36 Je, itamfaidi nini mtu kuupata ulimwengu
wote, lakini akayapoteza maisha yake?
37 Au mtu atatoa nini badala ya nafsi yake?
38 Mtu yeyote akinionea aibu mimi na ma-
neno yangu katika kizazi hiki cha uzinzi na
dhambi, Mwana wa Adamu naye atamwonea

* **8:29** Kristo maana yake ni Masiya, yaani Aliyetiwa mafuta.

aibu wakati atakapokuja katika utukufu wa Baba
yake pamoja na malaika watakatifu.”

9

1 Yesu akaendelea kuwaambia, “Amin,
nawaambia, kuna watu waliosimama hapa
ambao hawataonja mauti kabla ya kuuona
Ufalme wa Mungu ukija kwa nguvu.”

Yesu Ageuka Sura
(Mathayo 17:1-13; Luka 9:28-36)

2 Baada ya siku sita, Yesu akawachukua Petro,
Yakobo na Yohana, akawapeleka juu ya mlima
mrefu, mahali walipokuwa faraghani. Huko,
Yesu akageuka sura mbele yao.
3 Mavazi yake yakawa na weupe wa kuzima
macho, meupe kuliko ambavyo mtu yeyote duni-
ani angaliweza kuyang’arisha.
4 Mose na Eliya wakawatokea, wakawa
wanazungumza na Yesu.
5 Petro akamwambia Yesu, “Rabi, ni vyema sisi
tukae hapa. Turuhusu tujenge vibanda vitatu:
kimoja chako, kingine cha Mose na kingine cha
Eliya.”
6 Petro hakujua aseme nini kwa maana yeye
na wenzake walikuwa wameogopa sana.
7 Ndipo pakatokea wingu, likawafunika, nayo
sauti kutoka lile wingu ikasema, “Huyu ni
Mwanangu mpendwa. Msikieni yeye.”
8 Mara walipotazama huku na huku,
hawakuona tena mtu mwingine yeyote pamoja
nao isipokuwa Yesu.

9 Walipokuwa wakishuka kutoka mlimani,
Yesu akawakataza wasimwambie mtu yeyote
mambo waliyoona, mpaka Mwana wa Adamu
atakapokuwa amefufuka kutoka kwa wafu.
10 Wakalihifadhi jambo hilo wao wenyewe,
lakini wakawa wanajiuliza, “Huku kufufuka kwa
wafu maana yake nini?”
11 Wakamuuliza, “Kwa nini walimu wa sheria
husema kwamba ni lazima Eliya aje kwanza?”
12 Yesu akawajibu, “Ni kweli, Eliya yuaja
kwanza ili kutengeneza mambo yote. Mbona
basi imeandikwa kwamba Mwana wa Adamu ni
lazima ateseke sana na kudharauliwa?
13 Lakini ninawaambia, Eliya amekwisha
kuja, nao wakamtendea walivyopenda, kama
ilivyoandikwa kumhusu yeye.”

Mvulana Mwenye Pepo Mchafu Aponywa (Mathayo 17:14-21; Luka 9:37-43)

14 Walipowafikia wale wanafunzi wengine,
wakawakuta wamezungukwa na umati mkubwa
wa watu na baadhi ya walimu wa sheria wak-
ibishana nao.
15 Mara wale watu walipomwona Yesu, wakas-
taajabu sana, wakamkimbilia ili kumsalimu.
16 Akawauliza wanafunzi wake, “Mnabishana
nao kuhusu nini?”
17 Mtu mmoja miongoni mwa ule umati
wa watu akajibu, “Mwalimu, nilimleta kwako
mwanangu ambaye ana pepo mchafu anayem-
fanya asiweze kuongea.
18 Kila mara huyo pepo mchafu ampagaapo
mwanangu, humwangusha chini na kumfanya
atokwe povu mdomoni na kusaga meno, kisha

mwili wake hukauka. Niliwaomba wanafunzi wako wamtoe huyo pepo mchafu, lakini hawakuweza.”

19 Yesu akawaambia, “Enyi kizazi kisicho na imani! Nitakuwa pamoja nanyi mpaka lini? Nitawavumilia mpaka lini? Mleteni mvulana kwangu.”

20 Nao wakamleta yule mvulana. Yule pepo mchafu alipomwona Yesu, mara akamtia yule mvulana kifafa, akaanguka, akagaagaa chini huku akitokwa na povu kinywani.

21 Yesu akamuuliza baba yake, “Mwanao amekuwa katika hali hii tangu lini?”

Akamjibu, “Tangu utoto wake.

22 Mara kwa mara huyo pepo mchafu amekuwa akimwangusha kwenye moto au kwenye maji ili kumwangamiza. Lakini kama unaweza kufanya jambo lolote, tafadhali tuhurumie utusaidie.”

23 Yesu akamwambia, “Kama ukiweza kuamini, yote yawezekana kwake yeye aaminiye.”

24 Mara baba yake yule mvulana akapiga kelele akisema, “Ninaamini. Nisaidie kutokuamini kwangu!”

25 Yesu alipoona kwamba umati wa watu unakusanyika pamoja mbio, akamkemea yule pepo mchafu, akimwambia, “Wewe pepo bubu na kiziwi, nakuamuru umtoke, wala usimwingie tena!”

26 Yule pepo mchafu akiisha kupiga kelele, akamtia kifafa kwa nguvu, na akamtoka. Yule

mvulana alikuwa kama maiti, hivyo watu wengi
wakasema, “Amekufa.”
27 Lakini Yesu akamshika mkono, akamwinua,
naye akasimama.
28 Baada ya Yesu kuingia ndani ya nyumba,
wanafunzi wake wakamuuliza wakiwa peke yao,
“Mbona sisi hatukuweza kumtoa huyo pepo
mchafu?”
29 Yesu akawajibu, “Hali hii haiwezi kutoka
isipokuwa kwa kuomba na kufunga.”

Yesu Atabiri Tena Kifo Chake Na Ufufuo (Mathayo 17:22-23; Luka 9:43-45)

30 Wakaondoka huko, wakapitia Galilaya. Yesu
hakutaka mtu yeyote afahamu mahali walipo,
31 kwa maana alikuwa anawafundisha wana-
funzi wake. Akawaambia, “Mwana wa Adamu
atasalitiwa na kutiwa mikononi mwa watu. Nao
watamuua, lakini siku tatu baada ya kuuawa
atafufuka.”
32 Lakini wao hawakuelewa kile alimaanisha,
nao waliogopa kumuuliza maana yake.

Mabishano Kuhusu Aliye Mkuu Zaidi (Mathayo 18:1-5; Luka 9:46-48)

33 Basi wakafika Kapernaumu na baada
ya kuingia nyumbani akawauliza, “Mlikuwa
mnabishana nini kule njiani?”
34 Lakini hawakumjibu, kwa sababu njiani
walikuwa wakibishana kuhusu nani miongoni
mwao alikuwa mkuu zaidi ya wote.
35 Akaketi chini, akawaita wote kumi na waw-
ili, akawaambia: “Kama mtu yeyote akitaka
kuwa wa kwanza, hana budi kuwa wa mwisho
na mtumishi wa wote.”

36 Kisha akamchukua mtoto mdogo,
akamsimamisha katikati yao. Akamkumbatia,
akawaambia,
37 "Mtu yeyote amkaribishaye mmoja wa hawa
watoto wadogo kwa Jina langu, anikaribisha
mimi. Naye anikaribishaye mimi, amkaribisha
Baba yangu aliyenituma."

Yeyote Asiye Kinyume Nasi Yuko Upande Wetu
(Luka 9:49-50)

38 Yohana akamwambia, "Mwalimu, tumem-
wona mtu akitoa pepo wachafu kwa jina lako,
nasi tukamkataza, kwa sababu yeye si mmoja
wetu."
39 Yesu akasema, "Msimkataze, kwa kuwa
hakuna yeyote atendaye miujiza kwa Jina langu
ambaye baada ya kitambo kidogo aweza kunena
lolote baya dhidi yangu.
40 Kwa maana yeyote asiye kinyume chetu,
yuko upande wetu.
41 Amin, nawaambia, yeyote awapaye ninyi
kikombe cha maji kwa Jina langu kwa sababu
ninyi ni mali ya Kristo, hakika hataikosa
thawabu yake."

Kusababisha Kutenda Dhambi
(Mathayo 18:6-9; Luka 17:1-2)

42 "Kama mtu yeyote akimsababisha mmo-
jawapo wa wadogo hawa wanaoniamini kutenda
dhambi, ingekuwa bora kwake afungiwe jiwe
kubwa la kusagia shingoni mwake, na kutoswa
baharini.
43 Kama mkono wako ukikusababisha kutenda
dhambi, ukate. Ni afadhali kwako kuingia katika
uzima ukiwa na mkono mmoja, kuliko kuwa na

mikono miwili lakini ukaingia jehanamu, mahali
ambako moto hauzimiki. [
44 Mahali ambako funza wake hawafi wala
moto wake hauzimiki.]
45 Kama mguu wako ukikusababisha kutenda
dhambi, ukate. Ni afadhali kwako kuingia katika
uzima ukiwa kiwete, kuliko kuwa na miguu
miwili lakini ukaingia jehanamu. [
46 Mahali ambako funza wake hawafi wala
moto hauzimiki.]
47 Nalo jicho lako likikusababisha kutenda
dhambi, ling'oe. Ni afadhali kwako kuingia
katika Ufalme wa Mungu ukiwa na jicho moja,
kuliko kuwa na macho mawili lakini ukatupwa
jehanamu,
48 mahali ambako
" 'funza wake hawafi,
wala moto wake hauzimiki.'
49 Kila mmoja atatiwa chumvi kwa moto.
50 "Chumvi ni nzuri, lakini ikipoteza ladha
yake utaifanyaje ili iweze kukolea tena? Mwe
na chumvi ndani yenu, mkaishi kwa amani, kila
mmoja na mwenzake."

10

Mafundisho Kuhusu Talaka
(Mathayo 19:1-12; Luka 16:18)

1 Yesu akaondoka huko, akavuka Mto Yordani,
akaenda sehemu za Uyahudi. Umati mkubwa
wa watu ukaenda kwake tena, naye kama
ilivyokuwa desturi yake, akawafundisha.

2 Baadhi ya Mafarisayo wakaja ili kumjaribu
kwa kumuuliza, “Je, ni halali mtu kumwacha
mke wake?”
3 Yesu akawajibu, “Je, Mose aliwaamuru nini?”
4 Wakajibu, “Mose aliruhusu kwamba mume
anaweza kumwandikia mkewe hati ya talaka na
kumwacha.”
5 Yesu akawaambia, “Mose aliwaandikia sheria
hiyo kwa sababu ya ugumu wa mioyo yenu.
6 Lakini tangu mwanzo wa uumbaji, ‘Mungu
aliwaumba mwanaume na mwanamke.
7 Kwa sababu hii mwanaume atamwacha baba
yake na mama yake na kuambatana na mkewe,
na hao wawili watakuwa mwili mmoja.’
8 Kwa hiyo hawatakuwa wawili tena, bali
mwili mmoja.
9 Basi, alichokiunganisha Mungu,
mwanadamu asikitenganishe.”
10 Walipokuwa tena ndani ya nyumba, wana-
funzi wake wakamuuliza kuhusu jambo hili.
11 Akawajibu, “Mtu yeyote amwachaye mkewe
na kuoa mke mwingine, anazini naye.
12 Naye mwanamke amwachaye mumewe na
kuolewa na mume mwingine, anazini.”

Yesu Anawabariki Watoto Wadogo
(Mathayo 19:13-15; Luka 18:15-17)

13 Watu walikuwa wakimletea Yesu watoto
wadogo ili awaguse, lakini wanafunzi wake
wakawakemea.
14 Yesu alipoona yaliyokuwa yakitukia,
akachukizwa. Akawaambia wanafunzi wake,
“Waacheni watoto wadogo waje kwangu, wala

msiwazuie, kwa maana Ufalme wa Mungu ni wa
wale walio kama hawa.
15 Amin, nawaambia, mtu yeyote asiyeupokea
Ufalme wa Mungu kama mtoto mdogo, hatauin-
gia kamwe."
16 Akawachukua watoto mikononi mwake,
akawakumbatia, akaweka mikono yake juu yao,
akawabariki.

Kijana Tajiri
(Mathayo 19:16-30; Luka 18:18-30)

17 Yesu alipokuwa anaondoka, mtu mmoja
akamkimbilia, akapiga magoti mbele yake, aka-
muuliza, "Mwalimu mwema, nifanye nini ili
niurithi uzima wa milele?"
18 Yesu akamwambia, "Mbona unaniita
mwema? Hakuna yeyote aliye mwema ila
Mungu peke yake.
19 Unazijua amri: 'Usiue, usizini, usiibe,
usishuhudie uongo, usidanganye, waheshimu
baba yako na mama yako.' "
20 Akamjibu, "Mwalimu, amri hizi zote
nimezishika tangu nikiwa mtoto."
21 Yesu akamtazama na kumpenda,
akamwambia, "Umepungukiwa na kitu kimoja.
Nenda ukauze kila kitu ulicho nacho uwape
maskini hizo fedha, nawe utakuwa na hazina
mbinguni. Kisha njoo, unifuate."
22 Yule mtu aliposikia hayo, akasikitika sana.
Akaondoka kwa huzuni kwa sababu alikuwa na
mali nyingi.
23 Yesu akatazama pande zote, akawaambia
wanafunzi wake, "Itakuwa vigumu sana kwa
wenye mali kuingia katika Ufalme wa Mungu!"

24 Wanafunzi wake wakashangazwa sana na
maneno hayo. Lakini Yesu akawaambia tena,
“Wanangu, tazama jinsi ilivyo vigumu kwa wale
wanaotumainia mali kuingia katika Ufalme wa
Mungu.
25 Ni rahisi zaidi kwa ngamia kupita kwenye
tundu la sindano kuliko mtu tajiri*kuingia katika
Ufalme wa Mungu.”

26 Wanafunzi wake wakashangaa sana.
Wakaulizana wao kwa wao, “Ni nani basi
awezaye kuokoka?”

27 Yesu akawatazama, akawaambia, “Kwa
mwanadamu jambo hili haliwezekani, lakini
kwa Mungu sivyo. Mambo yote yanawezekana
kwa Mungu.”

28 Ndipo Petro akamjibu, “Tazama, tumeacha
kila kitu na kukufuata wewe!”

29 Yesu akasema, “Amin, nawaambia, hakuna
mtu yeyote aliyeacha nyumba, ndugu wa kiume
au wa kike, au mama au baba, au watoto au
mashamba kwa ajili yangu na kwa ajili ya Injili,
30 ambaye hatalipwa mara mia katika
ulimwengu huu: nyumba, ndugu wa kiume na
wa kike, mama na baba na watoto, mashamba
pamoja na mateso, kisha uzima wa milele katika
ulimwengu ujao.
31 Lakini wengi walio wa kwanza watakuwa
wa mwisho, na wa mwisho watakuwa wa
kwanza.”

---

* **10:25** Tajiri ina maana wale wanaotumainia mali.

Yesu Atabiri Mara Ya Tatu Kufa Na Kufufuka Kwake
(Mathayo 20:17-19; Luka 18:31-34)

32 Walikuwa njiani wakipanda kwenda
Yerusalemu, na Yesu alikuwa ametangulia.
Wanafunzi wake walishangaa, nao watu
waliowafuata walijawa na hofu. Yesu
akawachukua tena wale wanafunzi wake kumi
na wawili kando na kuwaambia yatakayompata.
33 Akasema, "Tunapanda kwenda Yerusalemu,
na Mwana wa Adamu atasalitiwa kwa viongozi
wa makuhani na walimu wa sheria. Wao
watamhukumu kifo na kumtia mikononi mwa
watu wa Mataifa,
34 ambao watamdhihaki na kumtemea mate,
watampiga na kumuua. Siku tatu baadaye
atafufuka."

Ombi La Yakobo Na Yohana
(Mathayo 20:20-28)

35 Kisha Yakobo na Yohana, wana wa Zebe-
dayo, wakaja kwake na kumwambia, "Mwalimu,
tunataka utufanyie lolote tutakalokuomba."
36 Naye akawaambia, "Je, mwataka niwafanyie
jambo gani?"
37 Wakamwambia, "Tupe kukaa mmoja
upande wako wa kuume na mwingine upande
wako wa kushoto katika utukufu wako."
38 Lakini Yesu akawaambia, "Ninyi hamjui
mnaloliomba. Je, mnaweza kukinywea kikombe
ninyweacho mimi, au kubatizwa ubatizo niba-
tizwao mimi?"
39 Wakajibu, "Tunaweza."

Kisha Yesu akawaambia, “Kikombe nikinyweacho mtakinywea na ubatizo nibatizwao mtabatizwa,
40 lakini kuketi mkono wangu wa kuume au wa
kushoto si juu yangu mimi kuwapa. Nafasi hizi
ni kwa ajili ya wale walioandaliwa.”

41 Wale wanafunzi wengine kumi waliposikia
hayo, wakaanza kuwakasirikia Yakobo na
Yohana.
42 Lakini Yesu akawaita wote pamoja na
kuwaambia, “Mnafahamu kuwa wale wanaodhaniwa kuwa watawala wa watu wa Mataifa
huwatawala watu kwa nguvu, nao wenye vyeo
huonyesha mamlaka yao.
43 Lakini isiwe hivyo kwenu. Badala yake,
yeyote anayetaka kuwa mkuu miongoni mwenu
hana budi kuwa mtumishi wenu,
44 na yeyote anayetaka kuwa wa kwanza, hana
budi kuwa mtumwa wa wote.
45 Kwa kuwa hata Mwana wa Adamu hakuja ili
kutumikiwa, bali kutumika na kuutoa uhai wake
uwe fidia kwa ajili ya wengi.”

Yesu Amponya Kipofu Bartimayo (Mathayo 20:29-34; Luka 18:35-43)

46 Kisha wakafika Yeriko. Yesu alipokuwa
akiondoka mjini na wanafunzi wake pamoja na
umati mkubwa wa watu, kipofu mmoja, jina lake
Bartimayo, mwana wa Timayo, alikuwa ameketi
kando ya njia akiomba msaada.
47 Aliposikia kuwa ni Yesu wa Nazareti
aliyekuwa anapita, akaanza kupaza sauti
akisema, “Yesu, Mwana wa Daudi, nihurumie!”

48 Watu wengi wakamkemea, wakamwambia
akae kimya, lakini yeye akazidi kupaza sauti,
akisema, “Mwana wa Daudi, nihurumie!”
49 Yesu akasimama na kusema, “Mwiteni.”
Hivyo wakamwita yule mtu kipofu,
wakamwambia, “Jipe moyo! Inuka, anakuita.”
50 Akiwa analivua lile joho lake, alisimama na
kumwendea Yesu.
51 Yesu akamuuliza, “Unataka nikufanyie
nini?”
Yule kipofu akajibu, “Mwalimu, nataka
kuona.”
52 Yesu akamwambia, “Nenda zako, imani yako
imekuponya.” Mara akapata kuona, akamfuata
Yesu njiani.

11

Yesu Aingia Yerusalemu Kwa Shangwe
(Mathayo 21:1-11; Luka 19:28-40; Yohana 12:12-19)

1 Walipokaribia Yerusalemu, wakafika
Bethfage na Bethania katika Mlima wa Mizeituni.
Yesu akawatuma wawili wa wanafunzi wake,
2 akawaambia, “Nendeni katika kijiji kilichoko
mbele yenu. Na hapo mtakapoingia kijijini,
mtamkuta mwana-punda amefungwa hapo, am-
baye hajapandwa na mtu bado. Mfungueni,
mkamlete hapa.
3 Kama mtu yeyote akiwauliza, ‘Mbona mnam-
fungua?’ Mwambieni, ‘Bwana anamhitaji, na
atamrudisha hapa baada ya muda mfupi.’ ”

4 Wakaenda, wakamkuta mwana-punda ame-
fungwa kando ya barabara, karibu na mlango
wa nyumba.
5 Walipokuwa wanamfungua, watu waliokuwa
wamesimama karibu wakawauliza, “Mna
maana gani mnapomfungua huyo mwana-
punda?”
6 Wakawajibu kama vile Yesu alivyokuwa ame-
waagiza, nao wale watu wakawaruhusu.
7 Kisha wakamleta huyo mwana-punda kwa
Yesu na kutandika mavazi yao juu yake, naye
akampanda.
8 Watu wengi wakatandaza mavazi yao
barabarani, na wengine wakatandaza matawi
waliyokuwa wamekata mashambani.
9 Kisha wale waliokuwa wametangulia mbele
na wale waliokuwa wakifuata nyuma wakapaza
sauti, wakisema,

“Hosana!”*

“Amebarikiwa yeye ajaye kwa Jina la Bwana!”

10 “Umebarikiwa Ufalme unaokuja wa baba yetu
Daudi!”

“Hosana kwake yeye aliye juu!”

11 Yesu akaingia Yerusalemu na kwenda
Hekaluni. Akaangalia kila kitu kilichokuwamo,
lakini kwa kuwa ilishakuwa jioni, akaenda zake
Bethania pamoja na wale kumi na wawili.

---

* **11:9** Kiebrania kusema Okoa, basi likawa neno la shangwe.

Yesu Alaani Mtini Usiozaa
(Mathayo 21:18-19)

12 Kesho yake walipokuwa wakitoka Bethania,
Yesu alikuwa na njaa.
13 Akauona mtini kwa mbali, naye akaenda ili
aone kama ulikuwa na matunda. Alipoufikia,
akakuta una majani tu, kwa kuwa hayakuwa
majira ya tini.
14 Akauambia ule mti, "Tangu leo mtu yeyote
asile kamwe matunda kutoka kwako." Wana-
funzi wake walimsikia akisema hayo.

Yesu Atakasa Hekalu
(Mathayo 21:12-17; Luka 19:45-48; Yohana 2:13-22)

15 Walipofika Yerusalemu, Yesu akaingia katika
eneo la Hekalu, akaanza kuwafukuza wale
waliokuwa wakinunua na kuuza humo ndani.
Akazipindua meza za wale waliokuwa wak-
ibadilisha fedha, na pia viti vya wale waliokuwa
wakiuza njiwa,
16 wala hakumruhusu mtu yeyote kuchukua
bidhaa kupitia ukumbi wa Hekalu.
17 Naye alipokuwa akiwafundisha, akasema,
"Je, haikuandikwa kuwa:
" 'Nyumba yangu itaitwa
nyumba ya sala kwa mataifa yote'?
Lakini ninyi mmeifanya kuwa 'pango la
wanyang'anyi.' "
18 Viongozi wa makuhani na walimu wa
sheria wakapata habari hizi, nao wakaanza
kutafuta njia ya kumuua, kwa kuwa walikuwa
wakimwogopa, kwa sababu umati wote ulikuwa
unashangazwa na mafundisho yake.

19 Ilipofika jioni, Yesu na wanafunzi wake
wakatoka nje ya mji.

Mtini Ulionyauka
(Mathayo 21:20-22)

20 Asubuhi yake walipokuwa wakipita,
wakauona ule mtini umenyauka kutoka juu
hadi kwenye mizizi yake.
21 Petro akakumbuka na kumwambia
Yesu, “Rabi, tazama! Ule mtini ulioulaani
umenyauka!”
22 Yesu akawajibu, “Mwaminini Mungu.
23 Amin, nawaambia, mtu yeyote atakayeuam-
bia mlima huu, ‘Ng’oka ukatupwe baharini,’
wala asione shaka moyoni mwake, bali aamini
kwamba hayo asemayo yametukia, atatimiziwa.
24 Kwa sababu hiyo nawaambia, yoyote
mtakayoyaomba mkisali, aminini ya kwamba
mmeyapokea, nayo yatakuwa yenu.
25 Nanyi kila msimamapo kusali, sameheni
mkiwa na neno na mtu, ili naye Baba yenu aliye
mbinguni awasamehe ninyi makosa yenu. [
26 Lakini kama ninyi msiposamehe, wala
Baba yenu aliye mbinguni hatawasamehe ninyi
makosa yenu.]”

Swali Kuhusu Mamlaka Ya Yesu
(Mathayo 21:23-27; Luka 20:1-8)

27 Wakafika tena Yerusalemu, na Yesu
alipokuwa akitembea Hekaluni, viongozi wa
makuhani, walimu wa sheria pamoja na wazee
wa watu wakamjia.

28 Wakamuuliza, “Unafanya mambo haya kwa
mamlaka gani? Na ni nani aliyekupa mamlaka
ya kufanya hayo?”
29 Yesu akawajibu, “Nitawauliza swali moja.
Nijibuni, nami nitawaambia ni kwa mamlaka
gani ninafanya mambo haya.
30 Niambieni, je, ubatizo wa Yohana ulitoka
mbinguni au kwa wanadamu?”
31 Wakahojiana wao kwa wao, wakisema,
“Kama tukisema, ‘Ulitoka mbinguni,’ atatuuliza,
‘Mbona hamkumwamini?’
32 Lakini tukisema, ‘Ulitoka kwa
wanadamu,’…” (Waliwaogopa watu, kwa
sababu kila mtu aliamini kwamba Yohana
alikuwa nabii wa kweli.)
33 Kwa hiyo wakamjibu Yesu, “Hatujui.”

Naye Yesu akawaambia, “Wala mimi
sitawaambia ni kwa mamlaka gani ninatenda
mambo haya.”

12

Mfano Wa Wapangaji Waovu
(Mathayo 21:33-46; Luka 20:9-19)

1 Yesu akaanza kusema nao kwa mifano,
akawaambia: “Mtu mmoja alipanda shamba
la mizabibu. Akajenga ukuta kulizunguka,
akachimba shimo ndani yake kwa ajili ya
shinikizo la kusindika divai, na akajenga mnara
wa ulinzi. Kisha akalikodisha shamba hilo la
mizabibu kwa wakulima fulani, kisha akasafiri
kwenda nchi nyingine.

2 Wakati wa mavuno ulipofika, mwenye
shamba akamtuma mtumishi wake kwa hao wa-
pangaji ili kuchukua sehemu yake ya mavuno ya
shamba la mizabibu kutoka kwa hao wapangaji.
3 Lakini wale wakulima walimkamata yule
mtumishi, wakampiga, wakamfukuza mikono
mitupu.
4 Kisha yule mwenye shamba akamtuma mtu-
mishi mwingine kwao; nao wale wakulima
wakampiga kichwani na kumfanyia mambo ya
aibu.
5 Kisha akamtuma mtumishi mwingine, naye
huyo wakamuua. Akawatuma wengine wengi;
baadhi yao wakawapiga, na wengine wakawaua.

6 "Mwenye shamba alikuwa bado na mmoja
wa kumtuma, mwanawe aliyempenda. Ha-
timaye akamtuma akisema, 'Watamheshimu
mwanangu.'

7 "Lakini wale wapangaji wakasemezana
pamoja, 'Huyu ndiye mrithi. Njooni tumuue, nao
urithi utakuwa wetu.'
8 Hivyo wakamchukua na kumuua, wakam-
tupa nje ya lile shamba la mizabibu.

9 "Sasa basi yule mwenye shamba atafanya
nini? Atakuja na kuwaua hao wapangaji, kisha
atawapa wapangaji wengine hilo shamba la
mizabibu.
10 Je, hamjasoma Andiko hili:

" 'Jiwe walilolikataa waashi
limekuwa jiwe kuu la pembeni;

11 Bwana ndiye alitenda jambo hili,
nalo ni ajabu machoni petu'?"

12 Walipotambua kuwa amesema mfano huo
kwa ajili yao, wakataka kumkamata, lakini
wakaogopa ule umati wa watu. Wakamwacha,
wakaondoka, wakaenda zao.

Swali Kuhusu Kulipa Kodi
(Mathayo 22:15-22; Luka 20:20-26)

13 Baadaye wakawatuma baadhi ya Mafarisayo
na Maherode ili kwenda kumtega Yesu katika
yale anayosema.
14 Wakamjia, wakamwambia, "Mwalimu, tu-
najua kwamba wewe ni mtu mwadilifu. Wewe
huyumbishwi na wanadamu, kwa kuwa huna
upendeleo. Lakini wewe huifundisha njia ya
Mungu katika kweli. Je, ni halali kulipa kodi kwa
Kaisari, au la?
15 Je, tulipe kodi au tusilipe?"
Lakini Yesu alijua unafiki wao. Akawauliza
"Mbona mnajaribu kunitega? Nileteeni hiyo
dinari*niione."
16 Wakamletea hiyo sarafu. Naye akawauliza,
"Sura hii ni ya nani? Na maandishi haya ni ya
nani?"
Wakamjibu, "Ni vya Kaisari."
17 Ndipo Yesu akawaambia, "Mpeni Kaisari
kilicho cha Kaisari, naye Mungu mpeni kilicho
cha Mungu."
Nao wakamstaajabia sana.

Ndoa Wakati Wa Ufufuo
(Mathayo 22:23-33; Luka 20:27-40)

---

* **12:15** Dinari moja ilikuwa sawa na mshahara wa kibarua wa siku moja.

18 Kisha Masadukayo, wale wasemao kuwa
hakuna ufufuo wa wafu, wakamjia Yesu,
19 wakasema, “Mwalimu, Mose alituandikia
kuwa kama ndugu wa mtu akifa na kumwacha
mkewe bila mtoto, basi huyo mtu inampasa
amwoe huyo mjane ili amzalie ndugu yake
watoto.
20 Basi palikuwepo ndugu saba. Yule wa
kwanza akaoa mke, naye akafa pasipo kuwa na
mtoto yeyote.
21 Wa pili akamwoa yule mjane, lakini naye
akafa bila kuacha mtoto yeyote. Ikawa vivyo
hivyo kwa yule wa tatu.
22 Hakuna hata mmojawapo wa hao ndugu
wote saba aliyeacha mtoto. Hatimaye yule
mwanamke naye akafa.
23 Kwa hiyo wakati wa ufufuo, yeye atakuwa
mke wa nani, maana aliolewa na ndugu wote
saba?”
24 Yesu akawajibu, “Je, hampotoki kwa sababu
hamfahamu Maandiko wala uweza wa Mungu?
25 Wafu watakapofufuka, hawataoa wala
kuolewa, bali watakuwa kama malaika wa mbin-
guni.
26 Basi kuhusu wafu kufufuliwa, je hamjasoma
katika Kitabu cha Mose jinsi Mungu alivyosema
na Mose kutoka kile kichaka akisema, ‘Mimi ni
Mungu wa Abrahamu, na Mungu wa Isaki, na
Mungu wa Yakobo?’
27 Yeye si Mungu wa wafu, bali ni Mungu wa
walio hai. Kwa hiyo mmekosea kabisa.”

Amri Iliyo Kuu
(Mathayo 22:34-40; Luka 10:25-28)

28 Mwalimu mmoja wa sheria akaja,
akawasikia wakijadiliana. Akiona kwamba Yesu
amewajibu vyema, naye akamuuliza, “Katika
amri zote, ni ipi iliyo kuu?”
29 Yesu akajibu, “Amri iliyo kuu ndiyo hii:
‘Sikia ee Israeli. Bwana Mungu wetu, Bwana
ndiye mmoja.
30 Mpende Bwana Mungu wako kwa moyo
wako wote, kwa roho yako yote, kwa akili zako
zote, na kwa nguvu zako zote.’
31 Ya pili ndiyo hii: ‘Mpende jirani yako kama
nafsi yako.’ Hakuna amri nyingine iliyo kuu
kuliko hizi.”
32 Yule mwalimu wa sheria akamwambia Yesu,
“Mwalimu, umejibu vyema kwamba Mungu ni
mmoja, wala hakuna mwingine ila yeye.
33 Kumpenda Mungu kwa moyo wote na kwa
akili zote na kwa nguvu zote, na kumpenda
jirani kama mtu anavyojipenda mwenyewe ni
bora zaidi kuliko kutoa sadaka za kuteketezwa
na dhabihu zote.”
34 Yesu alipoona kwamba amejibu kwa busara,
akamwambia, “Wewe hauko mbali na Ufalme
wa Mungu.” Tangu wakati huo, hakuna mtu
yeyote aliyethubutu kumuuliza maswali tena.

Kristo Ni Mwana Wa Nani?
(Mathayo 22:41-46; Luka 20:41-44)

35 Yesu alipokuwa akifundisha Hekaluni,
akauliza, “Imekuwaje walimu wa sheria
wanasema kwamba Kristo†ni Mwana wa Daudi?

† **12:35** Kristo maana yake ni Masiya, yaani Aliyetiwa mafuta.

36 Kwa maana Daudi mwenyewe, akinena kwa
kuongozwa na Roho Mtakatifu, alisema:
" 'BWANA alimwambia Bwana wangu:
"Keti mkono wangu wa kuume,
hadi nitakapowaweka adui zako
chini ya miguu yako." '
37 Kwa hiyo Daudi mwenyewe anamwita
'Bwana.' Awezaje basi yeye kuwa mwanawe?"

Ule umati wote wa watu wakamsikiliza kwa furaha.

Yesu Awatahadharisha Watu Kuhusu Walimu Wa Sheria
(Mathayo 23:1-36; Luka 20:45-47)

38 Alipokuwa akifundisha, Yesu alisema, "Jihadharini na walimu wa sheria. Wao hupenda kutembea wakiwa wamevaa mavazi marefu, na kusalimiwa kwa heshima masokoni.
39 Pia wao hupenda kukaa kwenye viti vya mbele katika masinagogi, na kupewa nafasi za heshima katika karamu.
40 Wao hula nyumba za wajane, na ili waonekane kuwa wema wanasali sala ndefu. Watu kama hawa watapata hukumu iliyo kuu sana."

Sadaka Ya Mjane
(Luka 21:1-4)

41 Kisha Yesu akaketi mkabala na sehemu ambapo sadaka zilikuwa zinawekwa na kuangalia umati wa watu wakiweka fedha zao kwenye sanduku la hazina ya Hekalu. Matajiri wengi wakaweka kiasi kikubwa cha fedha.

42 Lakini mjane mmoja maskini akaja na
kuweka sarafu mbili ndogo za shaba zenye
thamani ya senti mbili.
43 Yesu akawaita wanafunzi wake, akawaam-
bia, "Amin, nawaambia, huyu mjane maskini
ameweka katika sanduku la hazina zaidi ya watu
wengine wote.
44 Wengine wote wametoa kutokana na ziada
ya mali zao. Lakini huyu mjane ametoa ku-
tokana na umaskini wake, akaweka kila kitu ali-
chokuwa nacho, hata kile alichohitaji ili kuishi."

13

Dalili Za Siku Za Mwisho
(Mathayo 24:1-2; Luka 21:5-6)

1 Yesu alipokuwa akitoka Hekaluni, mmo-
jawapo wa wanafunzi wake akamwambia,
"Mwalimu! Tazama jinsi mawe haya yalivyo
makubwa, na majengo haya yalivyo mazuri!"
2 Ndipo Yesu akajibu akasema, "Je, unayaona
majengo haya yalivyo makubwa? Hakuna hata
jiwe moja litakalobaki juu ya jingine, bali yote
yatabomolewa."

Mateso Yatabiriwa
(Mathayo 24:3-14; Luka 21:7-19)

3 Yesu alipokuwa ameketi kwenye Mlima wa
Mizeituni mkabala na Hekalu, Petro, Yakobo,
Yohana na Andrea wakamuuliza faraghani,
4 "Tafadhali tuambie, mambo haya yatatukia
lini? Nayo dalili ya kuwa hayo yote yanakaribia
kutimia itakuwa gani?"

5 Yesu akawaambia: “Jihadharini mtu yeyote
asiwadanganye.
6 Wengi watakuja kwa Jina langu wakidai,
‘Mimi ndiye,’ nao watawadanganya wengi.
7 Msikiapo habari za vita na uvumi wa vita,
msiwe na hofu. Mambo haya hayana budi
kutukia, lakini ule mwisho bado.
8 Taifa litainuka dhidi ya taifa na ufalme
dhidi ya ufalme. Kutakuwa na mitetemeko
sehemu mbalimbali na njaa. Haya yatakuwa
ndio mwanzo wa utungu.
9 “Lakini ninyi jihadharini. Kwa maana
watawapeleka katika mabaraza yao na kupigwa
mijeledi katika masinagogi. Mtashtakiwa mbele
ya watawala na wafalme kwa ajili yangu, ili
kuwa ushuhuda kwao.
10 Nayo habari njema lazima ihubiriwe
kwanza kwa mataifa yote kabla ule mwisho
haujawadia.
11 Mtakapokamatwa na kushtakiwa, msisum-
buke awali kuhusu mtakalosema. Semeni tu
lolote mtakalopewa wakati huo, kwa kuwa
si ninyi mtakaokuwa mkinena, bali ni Roho
Mtakatifu.
12 “Ndugu atamsaliti ndugu yake ili auawe,
naye baba atamsaliti mtoto wake. Watoto nao
wataasi dhidi ya wazazi wao na kusababisha
wauawe.
13 Watu wote watawachukia kwa ajili ya Jina
langu. Lakini yule atakayevumilia hadi mwisho
ataokolewa.

Chukizo La Uharibifu
(Mathayo 24:15-28; Luka 21:20-24)

14 “Mtakapoona ‘chukizo la uharibifu’ limesimama mahali pasipolipasa (asomaye na afahamu), basi wale walioko Uyahudi wakimbilie milimani.
15 Yeyote aliye juu ya dari ya nyumba asishuke au kuingia ndani ili kuchukua chochote.
16 Aliye shambani asirudi nyumbani kuchukua vazi lake.
17 Ole wao wenye mimba na wale wanaonyonyesha watoto siku hizo!
18 Ombeni mambo haya yasitokee wakati wa baridi.
19 Kwa maana siku hizo zitakuwa za dhiki kuu ambayo haijapata kuwako tangu mwanzo, hapo Mungu alipoumba ulimwengu, mpaka leo, na wala haitakuwako tena kamwe.
20 Kama Bwana asingelifupisha siku hizo, kamwe asingeliokoka mtu yeyote. Lakini kwa ajili ya wateule, wale aliowachagua, amezifupisha siku hizo.
21 Wakati huo mtu yeyote akiwaambia, ‘Tazama, Kristo*huyu hapa!’ au, ‘Tazama, yuko kule,’ msisadiki.
22 Kwa maana watatokea makristo wa uongo na manabii wa uongo, nao watafanya ishara na maajabu ili kuwapotosha, ikiwezekana, hata wale wateule.
23 Hivyo jihadharini. Nimekwisha kuwaambia mambo haya yote mapema kabla hayajatukia.

Kuja Kwa Mwana Wa Adamu
(Mathayo 24:29-31; Luka 21:25-28)

---

* **13:21** Kristo maana yake ni Masiya, yaani Aliyetiwa mafuta.

24 “Lakini katika siku hizo, baada ya hiyo dhiki,
“ ‘jua litatiwa giza
nao mwezi hautatoa nuru yake;
25 nazo nyota zitaanguka kutoka angani,
na nguvu za anga zitatikisika.’
26 “Ndipo watu wote watakapomwona Mwana
wa Adamu akija mawinguni kwa nguvu nyingi
na utukufu.
27 Naye atawatuma malaika wake wawaku-
sanye wateule wake kutoka pande zote nne za
dunia, kutoka miisho ya dunia hadi miisho ya
mbingu.

Somo Kuhusu Mtini
(Mathayo 24:32-35; Luka 21:29-33)

28 “Basi jifunzeni somo hili kutokana na mtini:
Matawi yake yanapoanza kuchipua na kutoa ma-
jani, mnatambua kwamba wakati wa kiangazi
umekaribia.
29 Vivyo hivyo, myaonapo mambo haya yak-
itukia, mnatambua kwamba wakati u karibu,
hata malangoni.
30 Amin, nawaambia, kizazi hiki hakitapita
hadi mambo haya yote yawe yametimia.
31 Mbingu na nchi zitapita, lakini maneno
yangu hayatapita kamwe.

Hakuna Ajuaye Siku Wala Saa
(Mathayo 24:36-44)

32 “Kwa habari ya siku ile na saa hakuna
yeyote ajuaye, hata malaika walio mbinguni
wala Mwana, ila Baba peke yake.
33 Jihadharini! Kesheni! Kwa maana hamjui
wakati ule utakapowadia.

34 Ni kama mtu anayesafiri. Anaiacha nyumba
yake na kuwaachia watumishi wake kuiangalia,
kila mtu na kazi yake, kisha akamwamuru yule
bawabu aliye mlangoni akeshe.
35 "Basi kesheni kwa sababu hamjui ni lini
mwenye nyumba atakaporudi: iwapo ni jioni, au
ni usiku wa manane, au alfajiri awikapo jogoo,
au mapambazuko.
36 Kama akija ghafula, asije akawakuta mme-
lala.
37 Lile ninalowaambia ninyi, nawaambia watu
wote: 'Kesheni!' "

14

Shauri La Kumuua Yesu
(Mathayo 26:1-5; Luka 22:1-2; Yohana 11:45-53)

1 Zilikuwa zimebaki siku mbili tu kabla ya
Sikukuu ya Pasaka, na Sikukuu ya Mikate Isiy-
otiwa Chachu. Viongozi wa makuhani na wal-
imu wa sheria walikuwa wakitafuta njia ya
kumkamata Yesu kwa hila na kumuua.
2 Lakini walisema, "Tusilifanye jambo hili
wakati wa Sikukuu, maana watu wanaweza
wakafanya ghasia."

Yesu Kupakwa Mafuta Huko Bethania
(Mathayo 26:6-13; Yohana 12:1-8)

3 Yesu alikuwa Bethania nyumbani kwa Simoni
aliyekuwa na ukoma. Wakati alipokuwa ameketi
mezani akila chakula cha jioni, mwanamke
mmoja aliingia akiwa na chupa ya marhamu

yenye manukato ya nardo* safi ya thamani
kubwa. Akaivunja hiyo chupa, akamiminia hayo
manukato kichwani mwa Yesu.
4 Baadhi ya watu waliokuwepo pale walikuwa
wakisemezana wao kwa wao, "Upotevu huu
wote ni wa nini?
5 Mafuta haya yangeweza kuuzwa kwa zaidi ya
dinari† 300, na fedha hizo wakapewa maskini."
Wakamkemea vikali huyo mwanamke.
6 Lakini Yesu akawaambia, "Mbona mnam-
sumbua huyu mwanamke? Mwacheni! Yeye
amenitendea jambo zuri sana.
7 Maskini mtakuwa nao siku zote na mnaweza
kuwasaidia wakati wowote mnaotaka. Lakini
mimi hamtakuwa nami siku zote.
8 Huyu mwanamke amenitendea lile alilo weza.
Ameumiminia mwili wangu manukato ili ku-
niandaa kwa maziko yangu.
9 Amin, nawaambia, mahali popote ulimwen-
guni ambapo Injili itahubiriwa, jambo hili alilo li-
tenda huyu mwanamke litatajwa pia kwa ukum-
busho wake."

Yuda Akubali Kumsaliti Yesu
(Mathayo 26:14-16; Luka 22:3-6)

10 Kisha Yuda Iskariote, mmoja wa wale wana-
funzi kumi na wawili, akaenda kwa viongozi wa
makuhani ili kumsaliti Yesu kwao.
11 Walifurahi sana kusikia jambo hili na
wakaahidi kumpa fedha. Hivyo yeye akawa
anatafuta wakati uliofaa wa kumsaliti.

---

* **14:3** Nardo ni aina ya manukato yaliyotengenezwa kutokana na mimea yenye mizizi inayotoa harufu nzuri. † **14:5** Dinari 300 ni sawa na mshahara wa kibarua wa siku 300.

Yesu Ala Pasaka Na Wanafunzi Wake
(Mathayo 26:17-25; Luka 22:7-14, 21-23; Yohana 13:21-30)

12 Siku ya kwanza ya Sikukuu ya Mikate Isiyotiwa Chachu, siku ambayo kwa desturi mwanakondoo wa Pasaka huchinjwa, wanafunzi wa Yesu wakamuuliza, "Unataka twende wapi ili tukuandalie mahali pa kula Pasaka?"

13 Basi akawatuma wawili miongoni mwa wanafunzi wake, akawaambia, "Nendeni mjini. Huko mtakutana na mwanaume amebeba mtungi wa maji. Mfuateni.

14 Mwambieni mwenye nyumba ile atakayoingia, 'Mwalimu anauliza: Kiko wapi chumba changu cha wageni, ambamo mimi na wanafunzi wangu tutakula Pasaka?'

15 Atawaonyesha chumba kikubwa ghorofani, kilichopambwa tena kilicho tayari. Tuandalieni humo."

16 Wale wanafunzi wakaondoka na kwenda mjini, nao wakakuta kila kitu kama Yesu alivyowaambia. Hivyo wakaiandaa Pasaka.

17 Ilipofika jioni, Yesu akaja pamoja na wale wanafunzi wake kumi na wawili.

18 Walipoketi mezani wakila, Yesu akawaambia, "Amin, nawaambia, mmoja wenu atanisaliti, mmoja anayekula pamoja nami."

19 Wakaanza kuhuzunika na kumuuliza mmoja baada ya mwingine, "Je, ni mimi Bwana?"

20 Akawajibu, "Ni mmoja miongoni mwenu ninyi kumi na wawili, yule anayechovya mkate kwenye bakuli pamoja nami.

21 Mwana wa Adamu anaenda zake kama
vile alivyoandikiwa. Lakini ole wake mtu yule
amsalitiye Mwana wa Adamu! Ingekuwa heri
kwake mtu huyo kama hangezaliwa."

Kuanzishwa Kwa Meza Ya Bwana
(Mathayo 26:26-30; Luka 22:14-20; 1 Wakorintho 11:23-25)

22 Walipokuwa wanakula, Yesu akachukua
mkate, akashukuru, akaumega na kuwapa
wanafunzi wake, akisema, "Twaeni mle; huu
ndio mwili wangu."
23 Kisha akakitwaa kikombe, akashukuru,
akawapa, nao wote wakanywa kutoka humo.
24 Akawaambia, "Hii ndiyo damu yangu ya
agano, imwagikayo kwa ajili ya wengi.
25 Amin, nawaambia, sitakunywa tena katika
uzao wa mzabibu, hadi siku ile nitakapounywa
mpya katika Ufalme wa Mungu."
26 Walipokwisha kuimba wimbo, wakatoka
wakaenda Mlima wa Mizeituni.

Yesu Atabiri Kuwa Petro Atamkana
(Mathayo 26:31-35; Luka 22:31-34; Yohana 13:36-38)

27 Yesu akawaambia, "Ninyi nyote mtaniacha,
kwa maana imeandikwa:
" 'Nitampiga mchungaji,
nao kondoo watatawanyika.'
28 Lakini baada ya kufufuka kwangu, nitawatan-
gulia kwenda Galilaya."
29 Petro akasema, "Hata kama wengine wote
watakuacha, mimi sitakuacha."

30 Yesu akamwambia, “Amin, nakuambia; leo,
usiku huu, kabla jogoo hajawika mara mbili,
wewe mwenyewe utanikana mara tatu.”
31 Lakini Petro akasisitiza zaidi, “Hata kama
itabidi kufa pamoja nawe, sitakukana kamwe.”
Nao wale wengine wote wakasema vivyo hivyo.

Yesu Aomba Katika Bustani Ya Gethsemane (Mathayo 26:36-46; Luka 22:39-46)

32 Wakaenda mahali paitwapo Gethsemane.
Yesu akawaambia wanafunzi wake, “Kaeni hapa,
nami niende nikaombe.”
33 Kisha akawachukua pamoja naye Petro,
Yakobo na Yohana. Akaanza kuhuzunika sana
na kutaabika.
34 Akawaambia, “Moyo wangu umejawa na
huzuni kiasi cha kufa. Kaeni hapa na mkeshe.”
35 Akaenda mbele kidogo, akaanguka kifudi-
fudi, akaomba kwamba kama ingewezekana saa
hiyo ya mateso imwondokee.
36 Akasema, “*Abba,*‡Baba, mambo yote
yawezekana kwako. Niondolee kikombe hiki.
Lakini si kama nipendavyo mimi, bali vile
upendavyo wewe.”
37 Akarudi kwa wanafunzi wake, akawakuta
wamelala. Akamwambia Petro, “Simoni, ume-
lala? Je, hukuweza kukesha hata kwa saa moja?
38 Kesheni na mwombe, msije mkaingia ma-
jaribuni. Roho iko radhi, lakini mwili ni md-
haifu.”
39 Akaenda tena kuomba, akisema maneno
yale yale.

---

‡ **14:36** Abba ni neno la Kiaramu ambalo maana yake ni Baba; ni mtoto wa kuzaa tu angeweza kulitumia kwa baba yake.

40 Aliporudi, akawakuta tena wamelala kwa
sababu macho yao yalikuwa mazito. Nao
hawakujua la kumwambia.
41 Akaja mara ya tatu, akawaambia, "Bado
mmelala na kupumzika? Imetosha! Saa imewa-
dia. Tazameni, Mwana wa Adamu anasalitiwa
na kutiwa mikononi mwa wenye dhambi.
42 Inukeni, twende zetu! Tazameni, msaliti
wangu yuaja!"

Yesu Akamatwa
(Mathayo 26:47-56; Luka 22:47-53; Yohana 18:3-12)

43 Yesu alipokuwa bado anazungumza, Yuda,
mmoja wa wale wanafunzi Kumi na Wawili,
akatokea. Alikuwa amefuatana na umati wa
watu wenye panga na marungu, waliokuwa
wametumwa na viongozi wa makuhani, walimu
wa sheria, na wazee.
44 Basi msaliti alikuwa amewapa hao watu
ishara, kwamba: "Yule nitakayembusu ndiye.
Mkamateni, mkamchukue chini ya ulinzi."
45 Mara Yuda akamjia Yesu na kusema,
"Rabi."§ Akambusu.
46 Wale watu wakamkamata Yesu,
wakamweka chini ya ulinzi.
47 Ndipo mmoja wa wale waliokuwa wames-
imama karibu aliuchomoa upanga wake na
kumpiga mtumishi wa kuhani mkuu, akamkata
sikio.

---

§ **14:45** *Rabi* ni neno la Kiebrania ambalo maana yake ni daktari, mwalimu au bwana. Walikuwa na madaraja matatu: La chini kabisa *Rab* (bwana), la pili *Rabi* (bwana wangu), na la juu kabisa *Raboni* (mkuu wangu, bwana wangu mkuu).

48 Kisha Yesu akawaambia, “Mmekuja na
panga na marungu kunikamata kana kwamba
mimi ni mnyang’anyi?
49 Siku kwa siku nilikuwa pamoja nanyi
nikifundisha Hekaluni, wala hamkunikamata.
Lakini Maandiko sharti yatimie.”
50 Ndipo wanafunzi wake wote wakamwacha,
wakakimbia.
51 Kijana mmoja, ambaye hakuwa amevaa kitu
isipokuwa alijitanda nguo ya kitani, alikuwa
akimfuata Yesu. Walipomkamata,
52 alikimbia uchi, akaliacha vazi lake.

Yesu Mbele Ya Baraza La Wayahudi
(Mathayo 26:57-68; Luka 22:54-71; Yohana 18:13-24)

53 Wakampeleka Yesu kwa kuhani mkuu, nao
viongozi wa makuhani wote, na wazee na wal-
imu wa sheria wote wakakusanyika pamoja.
54 Petro akamfuata kwa mbali, hadi uani kwa
kuhani mkuu. Huko akaketi pamoja na walinzi,
akiota moto.
55 Viongozi wa makuhani na Baraza la
Wayahudi* lote wakatafuta ushahidi dhidi ya
Yesu ili wapate kumuua. Lakini hawakupata
jambo lolote.
56 Wengi walitoa ushahidi wa uongo dhidi
yake, lakini maelezo yao hayakukubaliana.
57 Ndipo wengine wakasimama wakatoa
ushahidi wa uongo dhidi yake, wakisema:

---

* **14:55** Baraza la Wayahudi hapa ina maana ya Sanhedrin ambalo lilikuwa ndilo baraza la juu kabisa la utawala wa Kiyahudi, lililoundwa na wazee 70 pamoja na kuhani mkuu.

58 “Sisi tulimsikia akisema, ‘Mimi nitalibomoa
Hekalu hili lililojengwa na wanadamu, na katika
siku tatu nitajenga jingine ambalo halikujengwa
na wanadamu.’ ”
59 Lakini hata hivyo, ushahidi wao
haukukubaliana.

60 Basi kuhani mkuu akasimama mbele yao,
akamuuliza Yesu, “Je, wewe hutajibu? Ni
ushahidi gani hawa watu wanauleta dhidi
yako?”
61 Lakini Yesu akakaa kimya, hakusema neno
lolote.

Kuhani mkuu akamuuliza tena, “Je,
wewe ndiwe Kristo,† Mwana wa Mungu
Aliyebarikiwa?”

62 Yesu akajibu, “Mimi ndimi. Nanyi mtam-
wona Mwana wa Adamu akiwa ameketi mkono
wa kuume wa Mwenye Nguvu, na akija juu ya
mawingu ya mbinguni.”

63 Kuhani mkuu akararua mavazi yake,
akasema, “Tuna haja gani tena ya mashahidi
zaidi?
64 Ninyi mmesikia hayo makufuru. Uamuzi
wenu ni gani?”

Wote wakamhukumu kwamba anastahili kifo.
65 Kisha baadhi ya watu wakaanza kumtemea
mate; wakamfunga kitambaa machoni,
wakampiga kwa ngumi na kumwambia,
“Tabiri!” Walinzi wakamchukua na kumpiga
makofi.

---

† **14:61** Kristo maana yake ni Masiya, yaani Aliyetiwa mafuta.

Petro Amkana Yesu
(Mathayo 26:69-75; Luka 22:56-62; Yohana 18:15-18, 25-27)

66 Petro alipokuwa bado yuko chini kwenye ua
wa jumba la kifalme, tazama akaja mmoja wa
watumishi wa kike wa kuhani mkuu.
67 Alipomwona Petro akiota moto, akam-
tazama sana, akamwambia,
"Wewe pia ulikuwa pamoja na Yesu,
Mnazareti."
68 Lakini Petro akakana, akasema, "Sijui wala
sielewi unalosema." Naye akaondoka kuelekea
kwenye njia ya kuingilia.
69 Yule mtumishi wa kike alipomwona mahali
pale, akawaambia tena wale waliokuwa wames-
imama hapo, "Huyu mtu ni mmoja wao."
70 Lakini Petro akakana tena.
Baada ya muda kidogo wale waliokuwa
wamesimama hapo karibu na Petro
wakamwambia, "Hakika wewe ni mmoja wao,
kwa maana wewe pia ni Mgalilaya!"
71 Petro akaanza kujilaani na kuwaapia, "Mimi
simjui huyu mtu mnayesema habari zake!"
72 Papo hapo jogoo akawika mara ya pili.
Ndipo Petro akakumbuka lile neno Yesu alikuwa
amemwambia: "Kabla jogoo hajawika mara
mbili, utanikana mara tatu." Akavunjika moyo,
akalia sana.

15

Yesu Mbele Ya Pilato
(Mathayo 27:1-14; Luka 23:1-5; Yohana 18:28-38)

1 Asubuhi na mapema, viongozi wa makuhani,
pamoja na wazee, walimu wa sheria na Baraza
lote, wakafikia uamuzi. Wakamfunga Yesu,
wakamchukua na kumkabidhi kwa Pilato.
2 Pilato akamuuliza, “Je, wewe ndiye Mfalme
wa Wayahudi?”
Yesu akajibu, “Wewe umesema.”
3 Viongozi wa makuhani wakamshtaki kwa
mambo mengi.
4 Pilato akamuuliza tena, “Je, huna la kujibu?
Tazama ni mashtaka mangapi wanayaleta juu
yako.”
5 Lakini Yesu hakujibu lolote, hivyo Pilato
akashangaa.

Pilato Amtoa Yesu Asulubiwe
(Mathayo 27:15-26; Luka 23:13-25; Yohana 18:39–19:16)

6 Ilikuwa desturi wakati wa Sikukuu ya Pasaka
kumfungulia mfungwa yeyote ambaye watu
wangemtaka.
7 Wakati huo, mtu aliyeitwa Baraba alikuwa
amefungwa gerezani pamoja na waasi wengine
waliokuwa wametekeleza uuaji wakati wa
maasi.
8 Ule umati wa watu ukamjia Pilato na
kumwomba awafanyie kama ilivyokuwa desturi
yake.
9 Pilato akawauliza, “Mnataka niwafungulie
huyu Mfalme wa Wayahudi?”
10 Kwa maana yeye alitambua kuwa vion-
gozi wa makuhani walikuwa wamemtia Yesu
mikononi mwake kwa ajili ya wivu.

11 Lakini viongozi wa makuhani wakau-
chochea ule umati wa watu wamwombe awafun-
gulie Baraba badala yake.
12 Pilato akawauliza tena, “Basi mnataka ni-
fanye nini na huyu mtu mnayemwita Mfalme wa
Wayahudi?”
13 Wakapiga kelele wakisema, “Msulubishe!”
14 Pilato akawauliza, “Kwa nini? Amefanya
kosa gani?”
Lakini wao wakapiga kelele kwa nguvu zaidi,
wakisema, “Msulubishe!”
15 Pilato, akitaka kuuridhisha ule umati wa
watu, akawafungulia Baraba. Naye baada ya
kuamuru Yesu achapwe mijeledi, akamtoa ili
asulubishwe.

Askari Wamdhihaki Yesu
(Mathayo 27:27-31; Yohana 19:2-3)

16 Askari wakampeleka Yesu hadi kwenye
ukumbi wa ndani wa jumba la kifalme, ndio
Praitorio,* wakakusanya kikosi kizima cha
askari.
17 Wakamvalisha Yesu joho la zambarau,
wakasokota taji ya miiba, wakamvika kichwani.
18 Wakaanza kumsalimu kwa dhihaka,
“Salamu, mfalme wa Wayahudi!”
19 Wakampiga kwa fimbo ya mwanzi tena na
tena kichwani na kumtemea mate. Wakapiga
magoti mbele yake, wakamsujudia kwa kumd-
hihaki.

---

* **15:16** Praitorio maana yake ni makao makuu ya mtawala; ni jumba la kifalme lililokuwa linakaliwa na Pontio Pilato huko Yerusalemu, palipokuwa na kiti cha hukumu.

20 Walipokwisha kumdhihaki, wakamvua lile
joho la zambarau, wakamvika tena nguo zake.
Kisha wakamtoa nje ili wakamsulubishe.

Kusulubiwa Kwa Yesu
(Mathayo 27:32-44; Luka 23:26-43; Yohana 19:17-27)

21 Mtu mmoja kutoka Kirene, jina lake Simoni,
baba yao Aleksanda na Rufo, alikuwa anapita
zake kuingia mjini kutoka shamba, nao wakam-
lazimisha kuubeba ule msalaba.
22 Kisha wakampeleka Yesu mpaka mahali
palipoitwa Golgotha (maana yake ni Mahali pa
Fuvu la Kichwa).
23 Nao wakampa divai iliyochanganywa na
manemane, lakini hakuinywa.
24 Basi wakamsulubisha, nazo nguo zake wak-
agawana miongoni mwao kwa kuzipigia kura ili
kuamua ni gani kila mtu ataichukua.
25 Ilikuwa yapata saa tatu asubuhi walipomsu-
lubisha.
26 Tangazo likaandikwa la mashtaka dhidi yake
lenye maneno haya: "MFALME WA WAYAHUDI."
27 Pamoja naye walisulubiwa wanyang'anyi
wawili, mmoja upande wake wa kuume na
mwingine upande wa kushoto. [
28 Nayo maandiko yakatimizwa, yale
yasemayo, "Alihesabiwa pamoja na watenda
dhambi.]"
29 Watu waliokuwa wakipita njiani wakam-
tukana huku wakitikisa vichwa vyao na kusema,
"Aha! Wewe ambaye utalivunja Hekalu na
kulijenga kwa siku tatu,

30 basi shuka kutoka msalabani na ujiokoe
mwenyewe!”
31 Vivyo hivyo, viongozi wa makuhani pamoja
na walimu wa sheria wakamdhihaki miongoni
mwao wakisema, “Aliwaokoa wengine, lakini
hawezi kujiokoa mwenyewe!
32 Basi huyu Kristo,† huyu Mfalme wa Israeli,
ashuke sasa kutoka msalabani, ili tupate kuona
na kuamini.” Wale waliosulubiwa pamoja naye
pia wakamtukana.

Kifo Cha Yesu Msalabani
(Mathayo 27:45-56; Luka 23:44-49; Yohana 19:28-30)

33 Ilipofika saa sita, giza liliifunika nchi yote
hadi saa tisa.
34 Mnamo saa tisa, Yesu akapaza sauti, akalia,
“Eloi, Eloi, lama sabakthani?” (maana yake,
“Mungu wangu, Mungu wangu, mbona umeni-
acha?”)
35 Baadhi ya watu waliokuwa wamesimama
karibu waliposikia hayo, wakasema, “Msikieni,
anamwita Eliya.”
36 Mtu mmoja akaenda mbio, akachovya si-
fongo kwenye siki, akaiweka kwenye mwanzi
na akampa Yesu ili anywe, akisema, “Basi
mwacheni. Hebu tuone kama Eliya atakuja
kumshusha kutoka hapo msalabani.”
37 Kisha Yesu akatoa sauti kuu, akakata roho.
38 Pazia la Hekalu likachanika vipande viwili
kuanzia juu hadi chini.

---

† **15:32** Kristo maana yake ni Masiya, yaani Aliyetiwa mafuta.

39 Basi yule jemadari aliyekuwa amesimama
hapo mbele ya msalaba wa Yesu aliposikia
ile sauti yake na kuona jinsi alivyokata roho,
akasema, “Hakika mtu huyu alikuwa Mwana wa
Mungu!”
40 Walikuwepo pia wanawake waliokuwa
wakiangalia kwa mbali. Miongoni mwao wa-
likuwepo Maria Magdalene, na Maria mama yao
Yakobo mdogo na Yose, pia na Salome.
41 Hawa walifuatana na Yesu na kushughulikia
mahitaji yake alipokuwa Galilaya. Pia wa-
likuwepo wanawake wengine wengi waliokuwa
wamekuja pamoja naye Yerusalemu.

Maziko Ya Yesu
(Mathayo 27:57-61; Luka 23:50-56; Yohana 19:38-42)

42 Ilipofika jioni, kwa kuwa ilikuwa Siku ya
Maandalizi, yaani siku moja kabla ya Sabato,
43 Yosefu wa Arimathaya, mtu aliyeheshimiwa
katika Baraza, na ambaye alikuwa anautarajia
Ufalme wa Mungu, akamwendea Pilato kwa
ujasiri na kumwomba mwili wa Yesu.
44 Pilato alikuwa akijiuliza kama Yesu alikuwa
amekwisha kufa. Hivyo akamwita yule je-
madari, akamuuliza iwapo Yesu alikuwa amek-
wisha kufa.
45 Baada ya kupata habari kutoka kwa yule
jemadari kwamba kweli amekwisha kufa, Pilato
akampa Yosefu ruhusa ya kuuchukua huo mwili.
46 Hivyo Yosefu akanunua kitambaa cha ki-
tani safi, akaushusha mwili kutoka msalabani,
akaufunga katika kile kitambaa cha kitani, na
kuuweka ndani ya kaburi lililochongwa kwenye

mwamba. Kisha akavingirisha jiwe kwenye
ingilio la kaburi.
47 Maria Magdalene na Maria mamaye Yose
walipaona mahali pale alipolazwa.

16

Kufufuka Kwa Yesu
(Mathayo 28:1-8; Luka 24:1-12; Yohana 20:1-10)

1 Sabato ilipomalizika, Maria Magdalene,
Maria mama yake Yakobo, na Salome walinunua
manukato ili wakaupake mwili wa Yesu.
2 Asubuhi na mapema, siku ya kwanza ya
juma, mara tu baada ya kuchomoza jua, walik-
wenda kaburini.
3 Njiani wakawa wanaulizana wao kwa wao,
"Ni nani atakayetuvingirishia lile jiwe kutoka
kwenye ingilio la kaburi?"
4 Lakini walipotazama, wakaona lile jiwe,
ambalo lilikuwa kubwa sana, limekwisha kuvin-
girishwa kutoka pale penye ingilio la kaburi.
5 Walipokuwa wakiingia mle kaburini, wakam-
wona kijana mmoja aliyevaa joho jeupe akiwa
ameketi upande wa kuume, nao wakastaajabu.
6 Yule malaika akawaambia, "Msistaajabu.
Mnamtafuta Yesu, Mnazareti, aliyesulubiwa.
Amefufuka! Hayuko hapa. Tazameni mahali
walipomlaza.
7 Lakini nendeni mkawaambie wanafunzi
wake pamoja na Petro, kwamba, 'Anawatangulia
kwenda Galilaya. Huko ndiko mtamwona, kama
alivyowaambia.' "

8 Hivyo wakatoka, wakakimbia kutoka mle
kaburini wakiwa na hofu kuu na mshangao. Nao
hawakumwambia mtu yeyote neno lolote, kwa
sababu waliogopa.

Yesu Anamtokea Maria Magdalene
(Mathayo 28:9-10; Yohana 20:11-18)

9 Yesu alipofufuka alfajiri na mapema siku
ya kwanza ya juma alimtokea kwanza Maria
Magdalene, yule ambaye alikuwa amemtoa pepo
wachafu saba.
10 Maria akaenda, naye akawaambia wale
waliokuwa wamefuatana na Yesu, waliokuwa
wanaomboleza na kulia.
11 Lakini waliposikia kwamba Yesu yu hai na
kwamba Maria alikuwa amemwona, hawaku-
sadiki.

Yesu Awatokea Wanafunzi Wawili
(Luka 24:13-35)

12 Baadaye Yesu akawatokea wawili miongoni
mwa wanafunzi wake walipokuwa wakienda
shambani akiwa katika sura nyingine.
13 Nao wakarudi na kuwaambia wenzao.
Lakini hawakuwasadiki wao pia.

Yesu Awaagiza Wale Wanafunzi Kumi Na Mmoja
(Mathayo 28:16-20; Luka 24:36-49; Yohana 20:19-23; Matendo 1:6-8)

14 Baadaye Yesu akawatokea wale wanafunzi
kumi na mmoja walipokuwa wakila chakula.
Akawakemea kwa kutoamini kwao na kwa
ugumu wa mioyo yao kwa kutosadiki wale
waliomwona baada yake kufufuka.

15 Akawaambia, “Enendeni ulimwenguni kote,
mkaihubiri Injili kwa kila kiumbe.
16 Yeyote aaminiye na kubatizwa ataokoka.
Lakini yeyote asiyeamini atahukumiwa.
17 Nazo ishara hizi zitafuatana na wanaoamini:
Kwa Jina langu watatoa pepo wachafu;
watasema kwa lugha mpya;
18 watashika nyoka kwa mikono yao; na hata
wakinywa kitu chochote cha kuua, hakitawad-
huru kamwe; wataweka mikono yao juu ya
wagonjwa, nao watapona.”

[Yesu Apaa Kwenda Mbinguni
(Luka 24:50-53; Matendo 1:9-11)

19 Baada ya Bwana Yesu kusema nao,
alichukuliwa juu mbinguni na kuketi mkono
wa kuume wa Mungu.
20 Kisha wanafunzi wake wakatoka, wakahu-
biri kila mahali, naye Bwana akatenda kazi
pamoja nao na kulithibitisha neno lake kwa
ishara zilizofuatana nalo.]

Biblica® Toleo Wazi Neno: Bibilia Takatifu™
Swahili: Biblica® Toleo Wazi Neno: Bibilia Takatifu™ (Bible)

copyright © 2018 Biblica, Inc.

Language: Kiswahili

Translation by: Biblica, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.
You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.
Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-04-12

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 31 Aug 2023
9cbb05be-39f3-5d18-8b2a-4ba788541462